

Територіальний відділ освіти Дніпровського району
СПЕЦІАЛЬНИЙ ДОШКІЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
(ЯСЛА-САДОК) № 190 «ДЮЙМОВИЧКА»

Педагогічний проєкт
з патріотичного виховання
для дітей старшого дошкільного віку
«Сходінками музеїв:
від минулого до сучасного»

Підготували:
Наталія ГОЛОВКО,
вихователь-методист,
Ірина РЕВНЮК, вихователь,
Наталія КАЛІНІНА,
вихователь

Запоріжжя
2022

Актуальність проєкту. У наш час чи не найважливішими і актуальнішими напрямками роботи з дошкільниками є національно-патріотичне та духовно-моральне виховання. Проблема національно-патріотичного виховання сьогодні є однією з найгостріших. Наказом Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 року № 641 прийнято і затверджено Концепцію національно-патріотичного виховання дітей і молоді, у якій наголошується на надзвичайну роль патріотичного виховання у об'єднанні народу, зміцненні соціально-економічних, духовних, культурних основ розвитку українського суспільства і держави. Державний стандарт дошкільної освіти України – Базовий компонент дошкільної освіти наголошує на необхідності ознайомлення дітей дошкільного віку з історією та культурою України, починаючи саме із знайомства з традиційним українським житлом, предметами найближчого оточення.

Виховання патріотичних почуттів у дітей дошкільного віку процес надзвичайно складний. Адже у цьому віці діти не усвідомлюють, що таке патріотизм, а їхні патріотичні почуття засновуються лише на інтересі до того, що вони бачать щодня, вважають рідним і нерозривно пов'язаним з ними. Таким найближчим оточенням є рідне місто, його визначні місця та історія. І саме дошкільне виховання має первинну та значну роль у формуванні патріотизму майбутніх школярів. Завдання педагогів як носіїв суспільно-історичного досвіду людства – не тільки ознайомити дітей із конкретними подіями, пов'язаними з рідним містом та країною взагалі, його видатними особистостями, долучити їх до історичного досвіду Української держави та усвідомлення його значення, а й викликати у вихованців бажання одержати ці знання, навчити, як і де це можна зробити. На нашу думку пробудити в дітях відчуття приналежності до свого роду, до рідної землі, прагнення долучитися до культури українського народу, його історії, традицій можливо саме через знайомство малят та їх родини з такою установою як музей, де, завдяки можливості одержати знання про окремі експонати, події, історичних осіб, у

відвідувачів формується особистісне емоційне ставлення до тих чи інших історичних фактів.

Ми живемо у період реформування освіти і виклик часу ставить перед педагогами дошкільця стратегічне завдання – оновлення і модернізація змісту і методів дошкільного виховання, пошук нових, оригінальних шляхів реалізації освітнього процесу. Багато підказок у цьому напрямку ми знайшли в основах однієї з інноваційних технологій – музейної педагогіки.

Чому у якості визначних місць Запорізького краю ми обрали саме музеї? На нашу думку пробудити в дітях відчуття приналежності до свого роду, до рідної землі, прагнення долучитися до культури українського народу, його історії, традицій можливо саме через знайомство малят та їх родини з такою установою як музей, де, завдяки можливості одержати знання про окремі експонати, події, історичних осіб, у відвідувачів формується особистісне емоційне ставлення до тих чи інших історичних фактів.

Україна займає одне з лідируючих місць за кількістю музеїв у світі. Але чи багато людей зараз відвідують їх, або, навіть знають, які музеї існують у їх рідному місті та де вони розташовані. Реалії сучасного життя підтверджують, що значна частина населення живе проблемами сьогодення, не цікавлячись минулим. А, як звісно, без минулого немає майбутнього. Тому нам стало цікаво самим познайомитися з історією Запоріжжя, зацікавити цією темою своїх вихованців та їх батьків, організувати цікаву та небанальну роботу, спираючись на допомогу родини. А саме у музеях можна отримати не тільки необхідну інформацію, а й роздивитися експонати, а в деяких – навіть доторкнутися до них. Музей – не осередок минулого, не територія для пасивного споглядання, він – культурно-освітній та науково-дослідний заклад, простір для живого, конструктивного спілкування. Тому однією з задач для нас було донести до наших вихованців та їх родин інформацію про музеї Запоріжжя, зацікавити ними, спонукати до їх відвідування.

Зміст проєкту об'єднується навколо трьох напрямів: робота з дітьми, педагогами та батьками. Педагогам надається право самостійно визначити місце в режимі дня для проведення запланованих заходів.

Мета проєкту: підвищення рівня знань дітей про навчальну, зберігаючу, дослідницьку функції музею; формування патріотичного світогляду дошкільників, розширення їх кругозору, формування активної життєвої позиції; збагачення предметно-розвивального середовища ЗДО.

Завдання проєкту:

- розширювати уявлення про музей, як місце, де «живе» історія, де можна отримати художні враження, естетичну насолоду, дізнатися багато цікавого про події минулого;
- ознайомлювати з різними видами музеїв, видатними музеями міста Запоріжжя, формувати знання про процес створення музейних експозицій;
- розширювати уявлення про професії людей, які працюють у музеї, формувати поважне ставлення до їх роботи;
- навчати правил поведінки в музеї й спонукати дотримуватися їх
- формувати навички мовленнєвого етикету під час спілкування з однолітками й дорослими;
- формувати проектно-дослідницькі уміння та навички, здатність самостійно аналізувати і систематизувати отримані знання;
- розвивати пізнавальні здібності та пізнавальну активність, творче та логічне мислення, комунікативні здібності, естетичні почуття, уяву;
- активізувати співпрацю з родинами вихованців, залучити їх до роботи у створенні міні-музею «Винаходи, які змінили наше життя»;
- виховувати інтерес до історичного минулого України, любові до рідного краю.

Очікувані результати:

- усвідомлення дошкільниками, що існує багато музеїв, які поділяються на різні види залежно від представлених експонатів;

- вміння визначити види музеїв: художні, природничі, історичні, технічні;
- отримання знань про музеї міста Запоріжжя, їх експонати;
- обізнаність з професіями людей, які працюють у музеї і характеристиками їх функцій та обов'язків;
- вміння класифікувати та добирати експонати за видами для оформлення виставок або створення міні-музею;
- усвідомлення та дотримання вихованцями правил поведінки в музеї;

Учасники проєкту: педагоги закладу дошкільної освіти, діти старшого дошкільного віку, батьки вихованців.

Характеристика проєкту:

- ✓ за домінуючою діяльністю: пізнавальний
- ✓ за тривалістю: у межах двох тижнів
- ✓ за кількістю учасників: колективний
- ✓ за характеристикою контактів: у межах однієї вікової групи

ПЛАН РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ

Підготовчо-мотиваційний етап (2 дні)

Мета: створити умови та мотивацію для засвоєння дітьми інформації про музей, як місце, де «живе» історія, де можна отримати художні враження, естетичну насолоду, дізнатися багато цікавого про події минулого; ознайомити з музейними професіями; визначити правила поведінки в музеї. Розвивати пізнавальні здібності та пізнавальну активність.

Форми та методи роботи	Опис діяльності
<p>Бесіда після святкування Дня міста Запоріжжя</p>	<p>Вихователь проводить бесіду з дітьми. Основними питаннями якої є: Як ваша родина святкувала День міста Запоріжжя? Які місця ви відвідували? А чи знаєте ви, коли ці місця були створені?</p>

	Як ви гадаєте, де ми можемо дізнатися про історію нашого міста?
Читання вірша «Для чого потрібні музеї?»	Для чого потрібні музеї? Щоб знання нам давати, Відвідуючи їх, ми будемо Про все на світі знати: Побут, релігія, мистецтво Та історія Землі. Відкриваються музеї, Щоб ми дізнатися усе могли.
Перегляд уривку мультфільму «Помузеймося. Знайомство з музеєм»	Діти з мультфільму дізнаються, що таке музей, як зробити похід у музей захопливим Відеододаток № 1
Полілог «Для чого потрібні музеї?»	Вихователь разом з вихованцями знаходять відповіді на запитання: Для чого музеї потрібні? Що зберігають у музеї? Про що можна дізнатися в музеї? Чи вивчають щось у музеї? Як ви гадаєте, музей тільки зберігає чи ще й відкриває? Для чого ходять люди до музею? Люди якого віку відвідують музеї?
Розповідь вихователя «Що таке музей?» з переглядом презентації	Вихователь знайомить дітей зі словом музей, його походженням, відомими музеями світу Додаток № 1 Мультимедійна презентація № 2
Бесіда за розповіддю	Що таке музей? Чи бували ви в музеї?

	<p>Якщо так, що ви там бачили?</p> <p>Хто проводив для вас екскурсію? та ін.</p>
<p>Ситуація-провокація</p> <p>«Що можна зберігати в музеї?»</p>	<p>Вихователь показує дітям різні речі й стверджує, що вони можуть бути експонатами музею. Діти мають визнати, які речі справді можна зберігати в музеї, а які – ні.</p>
<p>Фізкультурна пауза</p> <p>«Люблю по місту я гуляти»</p>	<p>За потреби з метою зняття фізичного напруження й втоми</p> <p>Додаток № 2</p>
<p>Дидактична гра</p> <p>«Товари – експонати»</p>	<p>Діти розглядають зображення різних предметів і називають, на яких з них зображені товари для продажу, а на яких – музейні експонати.</p>
<p>Робота з коректурною таблицею</p> <p>«Товари – експонати»</p>	<p>Вихователь дає дітям завдання – позначити лінією на своїх коректурних таблицях предмети, які:</p> <ul style="list-style-type: none"> • бувають лише в магазині; • можна побачити лише в музеї; • можуть бути як у музеї, так і в магазині. <p>Коректурна таблиця – додаток 3</p>
<p>Перегляд уривку мультфільму</p> <p>«Помузеймося. Музейні професії та правила»</p>	<p>Діти з мультфільму дізнаються, люди яких професій працюють у музеї, правила поведіння під час екскурсії</p> <p>Відеододаток № 3</p>
<p>Обговорення правил поведінки в музеї</p>	<p>Вихователь читає жартівливий вірш та визначає разом з дітьми правила поведінки в музеї. Діти створюють пам'ятку, малюючи зображення-символи.</p> <p>Додаток 4</p>

Повідомлення вихователя з розглядом ілюстрацій «Музейні професії»	Вихователь ознайомлює дітей з працівниками музею, проводить полілог за повідомленням Додаток 5
Ігрова діяльність «Поринь у світ музею»	Проведення дидактичних ігор на закріплення отриманих знань Добірка – додаток 6

Інформаційно-репродуктивний етап (5 днів)

Мета: ознайомити з визначними місцями міста Запоріжжя, а саме музеями: Запорізьким обласним краєзнавчим, художнім, музеями техніки м. Запоріжжя та ретро-автомобілів «Фаєтон», музеєм експериментів та арт-галереєю ляльок; сприяти накопичуванню знань про історію міста та країни, вправляти дітей в умінні використовувати набуті знання в практичній діяльності, реалізовувати власні задуми в самостійній художній діяльності; залучити батьків до спільної творчої діяльності

Форми та методи роботи	Опис діяльності
Запорізький обласний краєзнавчий музей	
Розповідь вихователя про музей	Вихователь знайомить дітей з краєзнавчим музеєм Додаток 7
Гра-екскурсія до міні-музею «Світлиця»	Вихователь в ігровій формі проводить екскурсію міні-музеєм Додаток 8
Відгадування загадок про предмети українського побуту	Додаток 9
Дидактична гра «Українська хата»	Додаток 10

Онлайн екскурсія відділом природи	Вихователь пропонує здійснити онлайн екскурсію експозиціями «Геологія та палеонтологія. Степ» Відеододаток № 4
Дидактична гра «Родичі»	Вихователь розповідає дітям про вимерлих тварин. Пропонує дітям поміркувати і назвати сучасних тварин, які можуть бути їхніми родичами.
Розглядання гербарію	Вихователь пропонує розглянути гербарій та визначити які з представлених рослин ростуть у нашій місцевості
Продовження онлайн екскурсії відділом природи	Вихователь пропонує здійснити онлайн екскурсію експозицією «Ліс» Відеододаток № 4
Перегляд ілюстрацій Червоної книги	Вихователь з дітьми розглядають ілюстрації Червоної книги з зображенням рослин та тварин нашої місцевості
Виставка енциклопедій про тварин	Діти розглядають ілюстрації енциклопедій, розповідають про мешканців нашого краю
Перегляд відеоролика «Узбережжя Азовського моря»	Відеододаток № 5
Інтегроване заняття «Створюємо дно морське»	Додаток 11
Запорізький обласний художній музей	
Розповідь вихователя про музей	Вихователь знайомить дітей з художнім музеєм Додаток 12 Мультимедійна презентація № 6

Відгадування загадок	Діти відгадують загадки про види мистецтва Додаток 13
Дидактична гра «Створи пейзаж»	Вихователь показує дітям конверт, у якому зібрані силуетні зображення дерев, кущів, квітів. Діти обирають ті з них, які їм найбільше сподобалися, і викладають з них на столі пейзаж.
Створення експозицій з репродукцій картин	Діти поділяються на трійки. Кожна з трійок за піктограмою вибирає репродукції картин і створює експозицію за нею (пейзаж, натюрморт, портрет)
Дидактична гра «У музеї осені»	В групі розташована експозиція репродукцій осінніх пейзажів. Вихователь від імені осені описує одну із репродукцій. Діти мають визначити, про яку картину йдеться, і підійти до тієї картини.
Музей техніки м. Запоріжжя	
Розповідь вихователя про музей	Вихователь знайомить дітей з колекцією авіадвигунів – додаток 14 Відеопрезентація № 7
Віртуальна подорож подвір'ям музею	Відеопрезентація № 8 Бесіда після перегляду
Виставка поробок, виготовлених спільно з родиною	Діти вдома разом з батьками виготовляють літак, танк, автомобіль тощо. Вихователь з дітьми організовує виставку поробок
Музей ретро-автомобілів «Фаетон»	
Розповідь вихователя про музей	Вихователь знайомить дітей з музеєм ретро-автомобілів Додаток 15 Відеопрезентація № 9

Відгадування загадок	Діти відгадують загадки про транспорт Додаток 16
Дидактична гра «Що для чого?»	Додаток 17
Конструктивно-будівельна гра	Діти за власним вибором конструюють види транспорту, які існують в нашому місті
Музей експериментів	
Розповідь вихователя про музей	Вихователь знайомить дітей з музеєм експериментів Додаток 18 Відеопрезентація № 10
Пошуково-дослідницька діяльність	Опис експериментів у додатку 19
Арт-галерея ляльок Ольги Гречухи	
Розповідь вихователя про арт-галерею	Вихователь знайомить дітей з арт-галереєю ляльок Додаток 20 Відеопрезентація № 11
Створення виставки ляльок, виготовлених азом з батьками	Діти вдома разом з батьками виготовляють ляльку за власним бажанням (з ниток, ляльку-мотанку та ін.). Вихователь разом з дітьми організовує виставку ляльок
Консультація для батьків	Вихователь проводить консультацію для батьків «Як організувати цікаву екскурсію для дітей?» Додаток 21

Узагальнюючий етап (2-3 дні)

Мета: узагальнити та систематизувати знання дітей про видатні місця Запоріжжя – музеї та їх тематику; створити освітній простір ЗДО; вдосконалити рівень професійної компетентності педагогів щодо організації й

проведення історико-дослідницької, національно-патріотичної та виховної роботи; виховувати у дітей бажання демонструвати свої знання та досягнення під час спеціально організованих форм та методів роботи та у повсякденному житті; викликати у дітей бажання відвідувати музеї разом з родиною.

Форми та методи роботи	Опис діяльності
Дидактична гра «Який музей?»	Діти класифікують об'єкти, групують їх за ознакою приналежності до музею Відеопрезентація № 12
Складання казки «Ніч в музеї»	Вихователь пропонує вихованцям поміркувати, що відбувається з експонатами, коли настає ніч. Складання казки разом з дітьми Додаток 22
Інтерактивна гра «Вгадай музей Запоріжжя за експонатом»	Діти розподіляють експонати за відповідними музеями
Екскурсія міні-музеєм «Відкриття, які змінили наше життя»	Створення разом з родинами вихованців міні-музею сучасних предметів, які змінили наше життя. Проведення екскурсії. Опис експонатів – додаток 23
Проведення вихованцями екскурсій	Діти проводять екскурсії для однолітків по експозиціях створених під час реалізації проєкту

Використана література

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти). Нова редакція, затверджений наказом МОН України від 12.01.2021 року № 33.

2. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді:
Додаток до наказу Міністерства освіти і науки України від 16. 06.2015 р.№ 641
3. Стежинки у Всесвіт: комплексна освітня програма для дітей раннього та передшкільного віку/ автор. колектив; наук. керівник К.Л. Крутій (рекомендована наказом МОН України від 12.01.2021р. № 33 та схвалена листом ІМЗО від 02 жовтня 2020 року № 22.1/12-Г-801)
4. «Україна – моя країна». Парціальна програма національно-патріотичного виховання дітей дошкільного віку / О.М. Каплуновська, І.І. Кичата, Ю.М. Палець; за наук. ред. О.Д. Рейпольської. – Тернопіль: Мандрівець, 2016. – 72с.
5. «Україна – моя Батьківщина» конспекти занять із національно-патріотичного виховання дітей дошкільного віку / О. Каплуновська, І.І. Кичата, Ю.М. Палець. – Тернопіль : Мандрівець, 2017.
6. Патріотичне виховання в ДНЗ / уклад. І.І. Логвіненко, О.С. Тарасова, О.О. Христич, Л.А. Швайка. – Х. : ВГ «Основа», 2016.
7. Україна – єдина країна – Київ : ТОВ «Видавництво Глорія», 2016.
8. Кривоніс М.Л., Дроботій О.Л. Патріотичне виховання в ДНЗ. – Х. : Вид-во «Ранок» 2016.
9. Інтернет ресурси:
<https://zp.depo.ua/ukr/zp/putivnik-muzeyami-zaporizhzhya-de-pochuti-stari-vulitsi-pobachiti-neymovirnikh-lyalok-viliku-vatisya-dzvonom-202106261338049>
<https://museum.zp.ua/>
<https://faeton.zp.ua/>
<http://museum.motorsich.com/rus/>
<http://www.artmuseum.zp.ua/>
<https://gallery-dolls.com.ua/ru/>

Додатки до проєкту

Розповідь вихователя про музеї

(презентація)

Музей – слово сучасне і означає приміщення, де виставляють різні речі, твори мистецтва для огляду людьми. У музеї ці речі і зберігаються.

Музей – це те місце, де можна зустрітися з минулим, побачити сьогодення та зазирнути в майбутнє.

Слово «музей» походить від грецького «museum», що в перекладі означає «будинок муз» - у стародавній Греції це були храми, присвячені музам і мистецтвам, які вони надихали. Давні греки вірили, що таких муз-покровительок дев'ять: Евтерпа – муза поезії та лірики, Талія – муза комедії, Полігімнія – муза гімнів, Мельпомена – муза трагедії, Кліо – муза історії, Ерато – муза любовної та весільної поезії, Терпсихора – муза танцю, Уранія – муза науки, зокрема астрономії.

Перший музей або мусейон був заснований у 290 році до нашої ери в стародавній Александрії. Там була величезна бібліотека, ботанічний та зоологічний сади, житлові приміщення для вчених, кімнати для роботи, зали для лекцій, прогулянок і спільних трапез.

Експонатами музеїв могли бути стародавні предмети, витвори мистецтва, рідкісні книги, трофеї привезені з війни, прикраси тощо.

Згодом музеєм стали називати будь-яку колекцію дорогоцінних експонатів, а пізніше це поняття стало означати місце, де ці колекції перебувають.

Найвідомішими музеями світу є художній музей у Луврі (Париж, Франція), музей у Ватикані, Британський Музей всіх цивілізацій (Лондон, Велика Британія), Музей Метрополітен (Нью-Йорк, США), художній Музей Прадо (Мадрид, Іспанія) та інші.

Україна є рекордсменом у світі за кількістю музеїв. Серед величезної кількості українських музеїв можна знайти дуже особливі приклади: «Музей гуцульської магії», «Музей історії туалету», «Музей мініатюр Миколи

Сядристого» (серед експонатів є такі, як найменший у світі електромотор, що в 20 разів менший за макове зернятко, троянда у людській волосині та ін.).

За тематикою музеї розподіляють на:

- Музеї історії
- Музеї техніки
- Краєзнавчі музеї
- Музеї мистецтва
- Зоологічні музеї
- Літературні музеї
- Музеї, що присвячені певному підприємству
- Музеї професії
- Дослідні музеї та ін.

Додаток 2

Фізкультхвилинка

«Люблю по місту я гуляти»

Люблю по місту я гуляти,
Люблю дивитись, рахувати *(ходьба на місці)*
Фортеця – раз, музеї – два,
Три – зоопарк, чотири – парк, *(повороти голови вліво-вправо)*
Пять – стадіон, шість – площа,
Сім – атракціон. *(повороти тулуба вліво-вправо)*
Ось вісім – довгий міст,
І річка там тече під ним *(нахили тулуба вперед)*
Вже девять – драмтеатр,
А десять – магазин. *(піднімання рук угору через сторони)*
І ще могли б ми погуляти,
Але пора нам працювати. *(ходьба на місці)*

Коректурна таблиця «Товари – експонати»

Виконай завдання

МУЗЕЙ

МАГАЗИН

Розвізник товарів для магазину заблукав і випадково потрапив до музею. Усі товари й експонати переплуталися. Допоможи працівникам магазину й музею повернути все на свої місця. З'єднай лінією товари з будівлею магазину, а експонати – з будівлею музею.

Обговорення правил поведінки у музеї

Ми не знали, що в музеї
 Є неписаний закон,
 Він суворий, мов дракон.
 Хто торкнеться експоната,
 Чи подряпає картину –
 То за це таку дитину
 В фонд музейний без витрат
 Заберуть, як експонат.
 Потім аж на десять років
 Вас поставлять у куток...

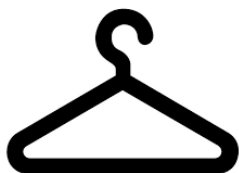
Звісно, це жартівливий вірш, але у музеї, як і в усякому громадському місці, існують певні правила поведінки.

Громадські місця – це місця, в яких збирається багато людей. Незнайомі люди знаходяться й що-небудь роблять разом. Щоб зберегти здоров'я і безпеку свою і оточуючих, слід дотримуватися правил поведінки у громадських місцях. Згадайте, які з правил ви знаєте.

Правила поведінки в музеї:

1. Згідно з правилами хорошого тону, відвідувач музею, перш ніж відправитися оглядати експонати, повинен пройти в гардероб, щоб зняти верхній одяг і залишити сумки, портфелі, пакети.
2. По залах музею слід пересуватися безшумно. Голосно розмовляти неприпустимо.
3. Для того, щоб ознайомитися з будь-яким експонатом, не потрібно вставати перед іншим відвідувачем. Найкраще дочекатися, коли він, закінчивши огляд, звільнить місце.
4. Чіпати руками музейні або виставкові експонати суворо забороняється.
5. Неприпустимо перебивати екскурсовода під час розповіді. Як правило, екскурсовод ставить питання після кожної значної частини екскурсії.
6. В кінці заходу необхідно подякувати екскурсовода за екскурсію.

Правила поведінки в музеї

Роздягніся
в музеї

Відключи звук
телефону

Не чіпай експонати
руками

Не бігай

Не кричи в музеї

Не їж в музеї

Не фотографуй
зі спалахом

Доступно для людей
з інвалідністю

Додаток 5

Повідомлення вихователя

«Музейні професії»

(розгляд ілюстрацій)

У музеї працюють люди багатьох професій: екскурсоводи, доглядачі, реставратори, краєзнавці, археологи, педагоги, соціологи, маркетологи, технічні працівники, вантажники, охоронці, касири, чергові, навіть хранителі народних традицій. Те, люди яких професій працюють у музеї, залежить від тематики музею. Ми з вами ознайомимося з самими основними.

Екскурсовод – людина, що проводить екскурсії по визначних місцях, виставках, експозиціях, музеях, заповідниках. Супроводжує групи екскурсантів у поїздках. Розробляє тематику екскурсій, маршрути, готує зміст матеріалу, тексти повідомлень.

Касир музею – працівник, який продає квитки до цього закладу.

Скульптор – митець, який створює об'ємні твори з різноманітних матеріалів (каміння, глина, фарфор, метал тощо).

Реставратор – експерт по відновленню первозданного виду предметів історичної та культурної спадщини. Ремонтує та відновлює твори мистецтва, а також «консервує» виконану роботу для її найтривалішого збереження.

Художник-декоратор – митець, який проектує та виготовляє декорації, займається художнім оформленням видовищних заходів. Передає обстановку певного часу, відтворює історичні події, створює потрібну атмосферу.

Полілог за повідомленням вихователя:

- Що треба придбати, щоб потрапити до музею? (придбати білети)
- У кого ви придбаєте білет? (у касира)
- Хто доглядає за залами у музеї? (музейні доглядачі)
- Хто відновлює експонати у музеї? (реставратори, художники-реставратори)
- Хто малює афіші, розписує стіни та оформлює експозиції?
(художники, художники-оформлювачі)
- Хто розробляє проекти буклетів, та проекти експозицій? (дизайнери)
- Хто вас ознайомлює з експонатами? (екскурсоводи)
- Чи може екскурсовод існувати без екскурсовода? Чому? (може, якщо є інші джерела інформації, які супроводжують цю експозицію)
- Хто створює скульптури з різних матеріалів? (скульптори)
- Хто збирає відомості про експонати? (наукові співробітники)

Додаток 6

«Поринь у світ музею»

(добірка дидактичних ігор)

«Що змінилося?»

Мета: закріплювати вміння визначати напрямок від себе, називати словами положення предметних картинок або предметів відносно себе, рухаючись у заданому напрямку. Розвивати у дітей спостережливість.

Матеріали: картинки з зображенням репродукцій картин або предмети з музейної експозиції чи предмети, зображені на картині, картини у якості зразку.

Хід гри

Вихователь у присутності дітей розкладає на столі різні картинки або розставляє предмети і пропонує запам'ятати їх розташування. Діти заплющують очі, а вихователь міняє місцями об'єкти, або зовсім прибирає один з них. Розплющивши очі, малята з'ясовують, що змінилося. Певна дитина відновлює попередній порядок.

«Що я знаю про музей»

Мета: розвивати пам'ять, увагу, підвищувати ерудицію.

Матеріал: гімнастична палиця завдовжки не більше за 1 метр.

Хід гри

Діти стають колом і за допомогою лічилочки обирають гравця, який розпочинає гру. Обраний гравець піднімає палицю вертикально, узявшись однією рукою за її кінець, і називає одне з понять за темою «Музей» (правила поведінки у музеї, чи музейні професії і т. ін.), наступна дитина, перехопивши палицю вище від руки першого гравця, називає інше поняття. І так, по черзі перехоплюючи палицю, гравці доходять до верхнього кінця. Якщо діти і далі здатні продовжувати гру, палицю можна перевернути, після чого гра продовжується.

«Знайди елемент»

Мета: вчити знаходити елементи за поданим зразком, давати їм характеристику (колір, форма, величина), розвивати зорову пам'ять та естетичну чутливість.

Матеріал: зразки петриківського розпису, репродукція картини, зображення посуду тощо.

Хід гри

Запропонувати дітям знайти на репродукціях чи на зображенні предмета елемент, який показує ведучий, та пояснити, чому саме його відібрав, чим вони схожі та чим відрізняються.

«Прикрась одяг (посуд, іграшку)»

Мета: вправляти дітей у прикрашанні обраного об'єкта готовими елементами, розвивати почуття кольорової єдності, зоровий контроль, розвивати естетичне почуття.

Матеріал: готові елементи петриківського (або іншого народного декоративного) розпису, площинні форми різноманітного одягу, посуду або іграшки, зразки прикрашеного обраного об'єкту.

Хід гри

На столі лежать готові площинні форми, окремо – елементи розпису. Запропонувати дітям прикрасити ними форму (за зразком або самостійно). Звернути увагу на ритм малюнку.

«Добери пару»

Мета: вчити знаходити однакові візерунки, формувати здібності дітей самостійно виділяти чи порівнювати естетичні якості, розвивати зорову та кольорову чутливість.

Матеріал: готові елементи народного декоративного розпису, які відрізняються величиною, кольором.

Хід гри

Запропонувати дитині підібрати пару до запропонованих елементів розпису.

«Знайди схожий»

Мета: вчити оцінювати кольорову гаму малюнка (або репродукції картини), вправляти у порівнянні кольорів та їх відтінків, розвивати естетичне сприймання, стійку увагу.

Матеріал: картини з репродукціями розпису або зразки розпису.

Хід гри

Дітям дають картини з репродукціями розпису або зразки розпису, пропонують завдання:

1. Вибрати малюнки, схожі за кольоровою гамою;
2. Вибрати малюнки, схожі за кольоровим тлом.

«Створи візерунок»

Мета: вчити дітей створювати візерунок, закріпити знання про елементи певного розпису, формувати вміння створювати композицію відповідно форми-основи (коло, чотирикутники, прямокутники тощо), розвивати творчі здібності, виховувати почуття ритму, симетрії.

Матеріал: готові елементи розпису, площинні форми-основи.

Хід гри

Дітям дають форми та елементи розпису, пропонують створити композицію, яка відповідає поданій формі.

«Вибери, що тобі більше подобається»

Мета: виявити здатність дитини самостійно виділяти якості та властивості, що надають об'єктові естетичну цінність, виразність художнім образам, виховувати здатність до естетичного судження.

Матеріал: зразки розпису.

Хід гри

Запропонувати дитині обрати з композиції розпису елемент, який сподобався, визначити, що привернуло увагу (колір, форма, величина), розказати, який настрій викликає композиція.

«Знайди елемент»

Мета: вчити знаходити елементи за поданим зразком, давати їм характеристику (колір, форма, величина), розвивати зорову пам'ять та естетичну чутливість.

Матеріал: зразки декоративного розпису.

Хід гри

Запропонувати дитині знайти на репродукціях елемент, який показує ведучий, пояснити, чому саме його вибрав, чим вони схожі між собою та чим відрізняються.

«Реставруй картину»

Мета: учити дітей добирати геометричні фігури за формою та кольором, групувати предмети за якоюсь спільною ознакою.

Матеріал:

1. Репродукції картин - зразки; ті ж репродукції, але з вирізаними елементами різної геометричної форми, елементи, вирізані з репродукції, зайві схожі елементи.

2. Репродукції картин, які розрізані на частини, цілі репродукції-зразки.

Хід гри

Ведучий роздає кожному гравцеві комплект:

1. Гравці «реставрують картину», добираючи відповідні елементи та заповнюючи ними отвори.

2. Гравці «реставрують картини», складаючи їх з розрізаних елементів за зразком, якими є цілі репродукції картин.

«Кожному експонату – своє місце»

Мета: закріпити уявлення дітей про музеї, музейні експозиції, музейні експонати, їх відповідність тематиці музею; розвивати вміння орієнтуватися в просторі відносно себе та предметів, виділяти якісні ознаки предметів.

Матеріал: зображення експонатів або предмети, які можуть бути експонатами різних за тематикою музеїв або окремих експозицій, окремі полиці чи локації зі схематичним позначенням тематики музею чи експозиції.

Хід гри

Запропонувати дітям розкласти експонати на полиці чи у локації, відповідні за тематикою.

«Виклади афішу»

Мета: продовжувати формувати уявлення дітей про музеї, їх функції та призначення, про ознайомлювальні та рекламні заходи: анонси, повідомлення, афіші. Розвивати логічне мислення та творчі здібності дітей.

Матеріал: аркуші кольорового паперу, окремі елементи натюрморту, пейзажу, зображення декоративного посуду, ляльок, предметів інтер'єру тощо.

Ігрова ситуація: у музеї відкривається нова виставка натюрмортів (портретів, пейзажів, декоративного посуду, предметів інтер'єру, ляльок).

Хід гри

Вихователь дає дітям завдання поєднатися у групи та на кольоровому аркуші (на вибір дітей) викласти афішу за заданою темою, щоб повідомити людей про цю подію та запросити їх до музею.

«Облаштовуємо експозицію»

Мета: закріплювати знання дітей про музеї, продовжувати формувати уявлення про музейні професії, розвивати творчі здібності дітей, спонукати до роботи у групах.

Матеріали: предмети народних промислів, репродукції картин різних жанрів, саморобні ляльки, інші предмети, які можуть бути експонатами у певній експозиції.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям поєднатися у групи, обрати тему та облаштувати певну експозицію у груповому міні-музеї.

Додаток 7

Розповідь вихователя про Запорізький обласний краєзнавчий музей

Є музей технічний,

Є біологічний,

Є музей іграшок,

Лісових звірят.

Є музеї одягу, що носили пращури.

Є ще історичний та географічний

Усі для нас вони потрібні, усі для нас вони важливі.

У Запоріжжі представлені практично всі види музеїв. Ми познайомимося з деякими з них, а почнемо з Запорізького обласного краєзнавчого музею. Це – значний культурний і науковий осередок популяризації культури, історії та етнографії Запорізького краю.

Музей був заснований 1921 року за ініціативою відомого краєзнавця, археолога, етнографа Я.П. Новицького, який став його першим директором.

Основою тогочасної музейної колекції склали знахідки, зібрані ним під час наукових розвідок, документи з місцевих архівів тощо.

У 1939 році музей отримав назву Запорізького обласного краєзнавчого музею.

Під час Другої світової війни музейні експонати сильно постраждали. З довоєнної колекції збереглися лише дві гармати 18-го століття.

1944-го року, після звільнення Запоріжжя від німецької окупації, музей відновлено як історично-краєзнавчий у Мелітополі. 1948-го року експозицію перенесено до обласного центру – міста Запоріжжя. У 1950 році музей отримав статус обласного.

У 1977 році експозиція музею відкрилася в будівлі колишньої Земської управи (1915 р.) – однієї з красивіших архітектурних пам'яток міста (в якій перебуває і дотепер), але знадобилося більше 10 років для проектування та проведення повної реконструкції будівлі з метою пристосування її для потреб музею.

Зібрання Запорізького краєзнавчого музею налічує понад 100 тисяч експонатів. Археологічна колекція у Запоріжжі – одна з найбільших серед обласних музеїв України.

Основна експозиція представляє історію краю з найдавніших часів і до сьогодення, показує його природу, життя і побут запорозьких козаків.

Велику історичну цінність мають археологічні, нумізматичні колекції, гербарії, старовинні друковані книги.

Серед колекцій: палеонтологічні залишки тварин неогенового та антропогенового періодів; археологічні знахідки із Запорізького кургану; сарматські прикраси; колекції комах; опудала рідкісних птахів; зброя і предмети побуту запорозьких козаків.

У залах стародавньої історії краю експонується понад 4300 оригінальних старожитностей.

У залах, присвячених історії запорозького козацтва та історії краю у 16 – 18 ст. представлені такі козацькі релігії як клейноди, холодна та вогнепальна

зброя, корабельні гармати та якорі, побутові речі запорожців, монети, старовинні документи.

Багатонаціональна культура Запорізького краю останньої чверті 18 - першої половини 20 ст. відображена у залах «Заселення Запорізького краю». Вогнепальна зброя 18 – 19 ст. представлена у вітринах, присвячених будівництву Дніпровської лінії укріплень, Вітчизняній війні 1812 р. та Кримській війні.

Виставка «Меблі 19 – початку 20 ст.» дає уявлення про побут мешканців повітового містечка Олександрівська.

В 2006 р. в музеї відкрито зал «Запоріжжя на зламі імперій», що розповідає про Першу світову війну, революцію, визвольні змагання українського народу та історію махновського руху.

Окрема виставкова зала «Нестор Махно та його час» присвячена подіям Української революції 1917 – 1921 років у степах Запоріжжя.

У залі «Дніпрогес – підкорення стихії» показана історія будівництва першої вітчизняної гідроелектростанції.

Зали відділу природи приваблюють численними експонатами флори і фауни степу, лісу та Азовського моря.

Сучасна музейна експозиція, створення якої ще триває, розміщена у 15-ти залах відділів природи, археології та історії і 6-ти залах стаціонарних виставок. У виставкових залах музею постійно діють пересувні виставки провідних музеїв України, Росії та інших країн.

Сьогодні продовжується формування експозиції музею. Відкриваються нові зали, виставки. В 2016 році після ремонту було відкрито велику виставкову залу музею, в якій демонструються найкращі виставки, проводяться концерти, конференції, презентації та інші заходи. Відкрито експозиції «Майдан – початок незалежності» та «АТО – ООС. Боротьба за незалежність».

Додаток 8

Гра-екскурсія до міні-музею «Світлиця»

Програмовий зміст:

- продовжувати формувати у дітей знання дітей про українську хату, предмети українського національного побуту: піч, стіл, мисник, скриня, посуд, сорочку, рушники, скатертину, віночок та місце його зберігання;
- закріпити поняття про інтер'єр української світлиці, предметів побуту, їх значенням в обрядах, житті людей;
- вчити використовувати малі фольклорні форми у повсякденному житті;
- розвивати зв'язне мовлення, уміння висловлювати своє відношення та враження від виробів декоративно-прикладного мистецтва;
- виховувати тепле ставлення до рідної домівки, рідного краю, рідного слова, любов і повагу до батьків, почуття національної гідності.

Хід гри

Вступна розповідь перед входом до музею.

Вихователь: Діти, ви знаєте, що на Україні існує багато різних музеїв. У нашому місті є теж краєзнавчий музей, з яким ми з вами знайомилися. Міні-музей українського побуту та мистецтва є і в нашому садочку. Називається він «Світлиця». Сьогодні я пропоную провести екскурсію нашим міні-музеєм.

- Пригадайте, хто працює в музеї?

Відповіді дітей

- директор (вирішує господарські питання, приймає на роботу, домовляється про екскурсії);
- екскурсоводи;
- касир;
- науковці;
- черговий який спостерігає за поведінкою відвідувачів, стежить за порядком у залі.

Вихователь: - Згадаємо правила поведінки в музеї? *Діти розповідають*

Вихователь: - Сьогодні в нашому музеї будуть працювати: директор – це буду я і екскурсоводи – це будете ви.

В нашому музеї працюють такі виставки:

- хатні обереги: піч, стіл, мисник, скриня;
- кераміка;
- вишивка.

Запрошую вас до нашого музею.

*Діти заходять та йдуть ортопедичною доріжкою
до міні- музею «Світлиця»*

Вихователь: Чи подобається вам, діти, ця гарненька, чепурненька хата? Бачите, яка тиха і затишна ця господа? Тому й називається вона світлицею. Вона прибрана, мов чекала на нас. Усе в ній чарівне, і якщо бути буде уважними, можна побачити і почути багато цікавого, бо кожна річ тут уміє говорити.

-Хто хоче бути моїм помічником-екскурсоводом і представити виставку-стенд хатні обереги – піч.

Розповідь дитини: - У нашій світлиці є українська піч. Погляньмо, чим вона прикрашена (різними квітами, ягідками, листочками.) У народі говорять: «Піч – наша рідна мати». Як мати зігріває своїм теплом і ласкою, так і піч дає багато тепла. Тут господиня готує їжу, пече духмяний хліб. Як символ добробуту – пироги.

У коточку біля печі завжди були рогачі, кочерга, хлібна лопата, коцюба. Коцюбою поправляли дрова, розгортали жар, рогачами брали горщики. Господиня завжди доглядала за піччю.

Вихователь: - Добре, спасибі тобі...

- А чи знаєте ви забавлянки, скоромовки, приказки, прислів'я та казки, де розповідається про піч?

Дидактична гра «Розумний кубик»

На гранях кубика намальовані предмети домашнього вжитку: піч, кочерга, хліб, рогач, хлібна лопата. Завдання для «розумного кубика» - розповісти забавлянки, скоромовки, приказки, прислів'я, загадки та пригадати назви українських казок де зустрічаються ці предмети.

Вихователь: Продовжимо нашу гру-екскурсію. Хто хоче бути наступним екскурсоводом і представити на виставці-стенді «Хатні обереги» стіл.

Розповідь дитини: - Недалеко від пічки стояв стіл, за яким збиралася вся родина. Біля стола дерев'яна лава і маленький ослінчик. Стіл завжди прикрашали скатертиною. У будень – звичайною полотняною, на свята – вишиваною. На столі завжди лежав хліб, на столі не можна було класти перевернуту хлібину, стукати по столу. А коли крайчик хліба подав зі столу, його піднімали і цілували, щоб хліб не образився.

Час народження хліба. Це було справжнє священне дійство.

Вихователь: - Дякуємо тобі... А ми з вами давайте відтворимо «народження хліба».

Пальчикова гімнастика

Ось цей пальчик буде біжку місити

Цей буде воду носити,

Цей буде дрова рубати,

Цей буде піч топити,

А цей буде випікати.

Тільки хліба напекли,

Танцювати почали,

Ця робота не легка

Витинати гопака

Вихователь: - Наступний наш стенд «Хатні обереги» - мисник. Хто хоче бути екскурсоводом і представляти цей стенд.

Розповідь дитини: - У нашій світлиці є багато посуду, зробленого з глини. Це миски та тарілки, макітри та глечики, горщики та куманці. Ось полиця – мисник, де він красиво виставлений. Весь посуд прикрашений квітами, листочками, крапочками, кривульками, завиточками, ягідками. Їжа яку готували в глиняному посуді була дуже смачною, бо посуд гарно зберігає тепло і навпаки – прохолоду. Молоко налите в глечик довго не скисає, зберігає свої цілющі властивості.

Вихователь: - Дякуємо тобі... за цікаву розповідь. А чи добре ви запам'ятали про керамічний дивосвіт – перевіримо дидактичною грою «Що змінилося в миснику?»»

Дидактична гра «Що змінилося в миснику?»

Педагог пропонує дітям розглянути мисник з посудом і запам'ятати, що де стоїть. Вихователь пропонує закрити очі, а сам переставляє (прибирає, доставляє) посуд. Діти відгадують, що змінилося в миснику.

Вихователь: - Продовжимо нашу гру-екскурсію. Хто хоче бути екскурсоводом і представляти виставку «хатні обереги» – скриня. Наступні екскурсоводи розкажуть нам про скриню.

Розповідь дитини: - Справжньою окрасою хат була скриня. Передавалася вона від матері до доньки. Така скриня примножувала щастя. А добра там було всякого. «Як повна скриня, то й миш господиня» – так казали в народі. Особливо багато було рушників, хусточок, скатертин, серветок, панно...

Раніше з 11-12 років робота дівчини йшла на скриню. Дівчина вишивала сорочки, рушники, хусточки.

Розповідь дитини:

«Тримай хаточку, як у віночку,
І рушничок на кілочку,
Тримай відерце всі чистесенькі.
І водиці повнесенько.»

Український рушник... Оздоблений квітами, зірками, птахами, силуетами людей, завитками... Простий, скромно оздоблений рушник висів у кожній сільській хаті біля порогу на кілочку. Ним витирали руки і називали – утиральником. Із рушником – стирачем порались біля печі. Найкраще рушники прикрашали ікони, називались вони – божники. Вікна і двері охороняли від злих сил рушники – обереги. Хата без рушників, казали в народі, що родина без дітей.

Українська народна гра «Голочка-ниточка»

Вихователь пропонує дітям стати одне за одним і узяти того, хто стоїть попереду, за плечі. Задача: пройтися змійкою за ведучим (він – «голка») і не порвати «нитку». Діти йдуть зі словами: «Сюди-туди голка,

Сюди-туди нитка,
Як рушник повішу,
Хата буде квітка.»

Ведучого («голку») змінюють, і гра продовжується.

Вихователь: А ось сорочка. Хто розповість нам про українську сорочку?

Розповідь дитини: - У давнину головним убранням українців була сорочка. У жінок вона була довгою, а чоловіча – короткою. Оздоблювалась і горловина, і рукави, і поділ. Вишиванні візерунки слугували, як для краси, так і були знаками – оберегами. Улюбленим кольором був червоний, який вважали оберегом від чортів. При пошитті сорочки враховували таке:

1. Чоловічу сорочку починали шити у «чоловічий» день, краще четвер.
2. Жіночу – в «жіночий» день, краще в середу.
3. Під час шиття обов'язково зав'язували всі вузлики, щоб не пропустити злі сили.

Вихователь: Як ви гадаєте, а без чого не можна уявити дівчину-українку?

Відповіді дітей

Вихователь: Так, без віночка. Наступний екскурсовод розповість нам про віночок.

Розповідь дитини: - А чи знаєте ви, що вінок – не просто краса, а й оберіг, «знахар душі», бо у ньому така чаклунська сила, що болі знімає, волосся береже. Всього в українському віночку 12 квіток и кожна з них – лікар, оберіг.

У певній послідовності чіплялись і стрічки, адже вони теж символи і обереги. Люди вірили у силу стрічок. Стрічки оберігали волосся від чужих очей; відмірювались вони по довжині дівочої коси, і відрізалися трохи нижче коси щоб її сховати.

Народна гра «Віночок»

Діти стають у коло. Вихователь ходить по колу й носить віночок. При цьому примовляє:

Я віночок сплету,

Я з віночком піду.

А кому я цей віночок

На голівку покладу?

Я (називає ім'я дитини) знайду.

Я до неї піду,

Я (називає ім'я дитини) цей віночок

На голівку покладу

Ой, і гарний вінок

І веселий танок!

Ви заплескайте гучніше,

Звеселяйте гурток. (надягає віночок на дитину)

Діти плескають у долоні, а дитина у віночку виконує прості танцювальні рухи, після чого сама говорить примовлянку й передає віночок.

Вихователь: Ми з вами побували у минулому нашої країни. Вам сподобалось, як раніше жив український народ, як люди прикрашали свої оселі?

Нашу подорож в минуле я хочу закінчити словами українського поета Дмитра Павличка: «Виростай, дитино, і пам'ятай: Батьківщина – то найкращий край».

Дякую всім, екскурсоводам за цікаві розповіді. Нам час повертатись в дитячий садок. *(Діти повертаються до групи)*

Чи сподобалась вам наша подорож? Тож давайте ми перевіримо як ви запам'ятали дивовижну мандрівку в минуле нашого краю.

Дидактична гра «Як було і як стало»

Вихователь пропонує дітям розглянути зображення предметів, які використовували в давнину та використовують нині. Відтак утворити пари «давність-сучасність». Наприклад: бриль - капелюх, віз - автомобіль, горщик-каструля, свічка-лампочка, рубель – праска, скриня – шифон'єр, хата – будинок

тощо. Дорослий спонукає дошкільників називати предмети і пояснювати, за якими критеріями вони добирають пари.

Додаток 9

Загадки про предмети побуту

З глини робився,
на кружалі вертався,
на вогні пікся,
на базарі бував
людей годував,
як упав, то пропав (горщик)

Човник плавав -
хлюп та хлюп -
зачерпнув з тарілки суп.
Потім вгору полетів,
на посадку в роті сів (ложка)

У кожного в домі
така дивина:
братів аж чотири,
а шапка одна (стіл)

Не каструля і не миска,
не кружка, не горщик.
Насипають в неї кашу,
наливають борщик (тарілка)

Само голе, а за пазухою сорочки носить (скриня)

Рогатий, а не бик,
страву бере, а не їсть.

Людям віддасть,
сам в куток іде (рогач)

Вона - душа у кожній хаті,
живе тоді, коли вогонь палає.
На хліб із нею ми багаті,
теплом вона нас зігріває (піч)

Залюбки вогонь ковтає,
Хліб духмяний випікає,
Варить кашку і куліш.
Це, звичайно, наша... (піч)

Скручений, зв'язаний,
та не плаче, а по хаті скаче (віник)

Що за постіль, що висить на стелі? (колиска)

Не хижак, а зуби має.
Не гризе і не кусає,
А розчесе кіски Олі,
Чубчик Петрику чи Толі (гребінець)

Додаток 10

Дидактична гра «Українська хата»

Мета: закріпити знання дітей про традиційну українську оселю, предмети домашнього побуту та вжитку (мисник к посудом, меблі, хатнє навчання), вміння орієнтувати відносно предметів; розвивати уважність; виховувати інтерес до національних традицій, любов до рідного краю.

Матеріали: картина із зображенням української хати з пічкою та меблями; картки з предметами українського національного побуту.

Хід гри:

- **1-й варіант:** Вихователь проводить бесіду...(далі за текстом)
- **2 варіант:** Діти витягають картки...(далі за текстом)
- **3 варіант:** Чого не вистачає?...

Діти розглядають картину, беруть картки з різними предметами побуту, добирають, яких не вистачає на картині і розташовують на помічені місця.

Додаток 11

Інтегроване заняття з ознайомлення з навколишнім та експериментально-дослідницькою діяльністю для дітей старшого дошкільного віку «Створюємо дно морське»

Мета: продовжувати формувати компетентність дітей за темою «Музей», вчити робити висновки, спонукати до експериментально-пошукової діяльності, формувати поняття про те, що для вирішення будь-якої проблеми необхідний науковий підхід, продовжувати формувати свідоме екологічне ставлення до природи, розвивати логічне мислення, дрібну моторику рук, закріплювати знання про музейні професії, їх зміст та особливості, поняття «експозиція», «експонат», викликати бажання своїми руками створити наочний зразок морської природної зони, прагнення до спільного вирішення питань та групової взаємодії.

Попередня робота: розглядання репродукцій картин художників-мариністів, розглядання енциклопедій про морських мешканців, проведення досліду «Океан у пляшці», р/ г «Море хвилюється», відвідування експозицій Запорізького краєзнавчого музею, бесіди та ігри на музейну тематику.

Матеріали та обладнання: вірш про музей, д/і «Хто що робить?», «Що для кого?», аудіозапис шуму моря, пластикова пляшка від 1 л та більша, вода на $\frac{3}{4}$ об'єму пляшки, синій харчовий барвник, морська сіль (з розрахунку 1л води/ 35 г солі), штучні водорості, дрібні фігурки морських мешканців, дрібні камінці, рослинна олія на $\frac{1}{4}$ пляшки, прозорі склянки, 3 великі миски, гостре каміння, земля,

пісок, кругла морська галька, крейда по 2 бруски на дитину, фотографія морського пейзажу, лійка.

Хід заняття

Вправа «Добра тварина».

Діти стають у коло та беруться за руки.

Вихователь тихим голосом

Вихователь: Ми – одна велика добра тварина. Давайте послухаємо, як вона дихає

Усі прислухаються до свого дихання, потім до дихання сусідів.

Вихователь: А зараз послухаємо разом

Вдих – всі роблять крок вперед, видих – крок назад. «Так не тільки дихає тварина, так само рівно б'ється її велике добре серце.» Стукіт – крок вперед, стукіт – крок назад.

Вихователь: Я пропоную вам послухати вірш:

Читання віршу «Для чого потрібні музеї?»

Вихователь: Про яке цікаве місце розповідається у вірші?

Відповіді дітей

Вихователь: Сьогодні ми продовжимо працювати за темою «Музей» та спробуємо відчути себе на місці музейних робітників.

Вихователь: Діти, ми з вами нещодавно знайомилися з природничим відділом краєзнавчого музею, роздивилися експозиції різних куточків природи нашого рідного краю. Пригадайте, будь ласка, які експозиції ми бачили.

Відповіді дітей: Степ, ліс, узбережжя моря...

Вихователь: Такі експозиції повинні максимально правдиво відтворювати певну природну зону: зовнішній вигляд, тварини, птахи, рослини, притаманні цій природній зоні, характерна погода тощо. Створити таку експозицію – це нелегка та кропітка робота великої кількості спеціалістів. Ми вже говорили з вами про музейні професії, пропоную вам їх пригадати.

Відповіді дітей: Екскурсовод, науковий робітник, дизайнер, художник, реставратор, доглядач...

Вихователь: Вірно. А чи пам'ятаєте ви, який фахівець якою роботою займається? Перевіримо?

Д/г « Хто що робить?»

Мета : розвивати вміння співвідносити дії людини з її професійною діяльністю; виховувати повагу до людини праці.

Вихователь роздає дітям картки із зображенням представників різних музейних професій. Потім він демонструє предметні картинки із зображенням об'єкта їх діяльності, при цьому ставлячи питання: «Хто малює афішу?», «Хто проводить екскурсії?» та ін. Діти дають відповіді.

Вихователь: Кожній професії притаманні певні атрибути. Чи знаєте ви, з допомогою яких інструментів працюють ці фахівці?

Д/г « Що для кого?»:

Мета: систематизувати знання про представників музейних професій та атрибути їх праці.

Діти зі стосу перевернутих донизу картинкою аркушів дістають по одному аркушу. На картинках зображені предмети, які використовують у роботі музейні працівники. Гравець повинен назвати професію робітника, який користується в роботі цим предметом.

Вихователь: Як ви помітили, одні й ті ж предмети можуть знадобитися людям різних професій.

Я пропоную вам сьогодні виступити у ролі таких музейних працівників і власноруч зробити невелику експозицію для нашого міні-музею, а яка це буде експозиція, ви здогадаєтеся самі. (Шум моря, крики морських птахів) Так, це звуки моря. Пропоную вам зробити експозицію морського дна. А назву їй ми разом придумаємо у кінці нашої роботи.

Як ви гадаєте, з чого ми повинні почати?

Імовірні відповіді дітей

Вірно, з дослідження океанського дна, води, рослин, його мешканців.

Наша локація буде невеликою. Я пропоную кілька варіантів її розташування: у великій мисці, у каструлі, у пластиковій пляшці. Який варіант вам подобається найбільше і чому.

Кожен з дітей вибирає один з варіантів, аргументує свій вибір. Якщо дітям складно, вихователь допомагає їм навідними питаннями. Кінцевим результатом

має бути пляшка: вода з неї не випаровується, не проливається, не забруднюється, її вміст видно з різних боків, ми корисно використовуємо пластикову пляшку, не викидаючи її та не забруднюючи оточуюче середовище

Вихователь: З чого ви вважаєте за краще почати дослідження морського дна?

Імовірні відповіді дітей

Вихователь: Пропоную пригадати, з чого складається власне саме дно моря. Оберіть, який матеріал найбільше підходить.

У декількох контейнерах на столі гостре каміння,

земля, пісок та кругла морська галька

Вихователь: А як ви гадаєте, чому саме морське дно частіше складається саме з піску та маленьких камінців, а камінці на березі такі кругленькі? Пропоную провести дослід.

Дослід із крейдою

Діти затискають між долоньками по два бруски крейди і починають терти їх між собою. Бруски руйнуються, перетворюється на маленькі шматочки та пил.

Висновок: Ми провели експеримент з крейдою, вона м'якша за каміння, ми змогли зруйнувати її руками, але сила тиску морської води більша, ніж сила наших рук і діє вона довше у мільярди разів, ніж ми на крейду, тому тверде каміння на морському дні перетираються на пісок.

Діти обирають пісок для імітації морського дна

Вихователь: Чи відрізняється колір простої води з крану та морської чи океанської води на глибині.

Відповіді дітей: Вона синя, синьо-зелена

Вихователь: Пропоную роздивитися фотографію морського пейзажу. Якого кольору вода, чи змінюється її колір по мірі віддалення від берега? Чому, як ви гадаєте?

Відповіді дітей: Тому що вона глибока, в ній віддзеркалюється небо

Вихователь: Так, вода на глибині змінює колір не тому, що у ній віддзеркалюється небо, а тому, що сонячні промені розсіюються та поглинаються. На поверхні розсіюються жовтий, помаранчевий та червоний кольори, залишаються зелений,

блакитний, синій та фіолетовий кольори променів, тому далеко від берега, у глибоких місцях вода набуває синього кольору.

Я гадаю, нам потрібно підфарбувати нашу воду. Робити це ми будемо харчовим, а тому нешкідливим барвником.

А яка ще вода у морі?

Відповіді дітей.

Чим ми можемо її підсолити?

Відповіді дітей.

Вихователь: Якщо бути точними, вода має певні пропорції між водою та сіллю. У кожному літрі води у Світовому океані десь 35 грамів солі, тобто одна столова ложка «з гіркою». Тобто ми з вами можемо зробити «правильну» морську воду з справжньою морською сіллю.

*Діти розмішують морську сіль у підфарбованій воді,
додержуючись вказаної пропорції*

Вихователь: Тепер у нас є справжня морська вода.

А зараз давайте розізнаємося та підготуємося до наступного етапу нашої діяльності.

Фізкультхвилинка «Раз, два, три, морська фігура на місці замри!»

Вихователь: Чого нам ще не вистачає для створення макету морського дна?

Відповіді дітей

Вихователь: Які морські мешканці живуть біля дна або на ньому?

Відповіді дітей

Вихователь: Виберіть, будь ласка, тих тварин, які, на ваш погляд, можуть мешкати у цій природній зоні.

Д/г « Вибери тварину»

Мета: Закріпити знання дітей про місця проживання різних тварин.

Діти діляться на групи і вибирають тварин, які живуть у лісі, степу, річці, морі.

Вихователь: Діти, пропоную вам перевірити, чи всі компоненти для нашого експонату ми підготували.

Діти разом перевіряють наявність необхідних компонентів

Вихователь: А чи не підкажете ви мені, чи зможемо ми у нашому експонаті зробити справжні хвилі? Пригадайте, який експеримент з водою та олією ми проводили. Що ми можемо додати до води?

Відповіді дітей

Вихователь: Гадаю, ми готові приступити до виготовлення макету морського дна.

Діти через лійку засипають у пляшку пісок, наливають підфарбовану та підсолену воду, «запускають» морських мешканців, заливають олію, міцно закривають пляшку кришкою і кладуть на бік, фіксують

Вихователь: Чи схожий створений нами макет на справжнє морське дно, як ви його собі уявляли?

Ми з вами маємо дати назву нашому макету. Пропонуйте свої назви, я їх занотую, а потім ми проголосуємо і виберемо найкращу.

Діти пропонують свої назви, колективно обирають назву.

Вихователь пише назву на аркуші, прикріплює його до пляшки

Вихователь: Ось наша гра і закінчилась,

Ми як на морі опинились!

Як ще захочете пограти,

Я буду рада вас вітати!

- Чи задоволені ви результатом нашої спільної праці?
- Що нового ви дізналися про природу морської природної зони?
- Що ви дізналися про працю музейних робітників?
- Чи потрібно мати багато знань та умінь для створення експонату музею?
- Як ми можемо використати створений нами експонат?
- Чи зможете ви провести маленьку екскурсію для друзів та батьків з допомогою нового експонату?

Додаток 12

Ознайомлення з Запорізьким художнім музеєм

(Відеопрезентація)

Запорізький обласний художній музей – один з наймолодших музеїв України. Він розташований у самому центрі міста, за своїм типом – художня галерея, має у своєму фонді біля 15 тисяч творів.

Історія Запорізького обласного художнього музею почалася 29 вересня 1971 року при повній відсутності базового зібрання, робота починалася практично «з нуля». Завдяки титанічній роботі наукових працівників зібрана унікальна колекція творів українського та російського живопису, ікон, скульптури, графіки, українського народного декоративного мистецтва.

Сьогодні музей гідно представляє образотворче мистецтво України та Росії 19-20 століть. Окрасою колекції стали твори визначних митців живопису (Шишкін І.І., Айвазовський І.К., Бенуа О.М., Коровін К.О., Яблонська Т.Н. та ін.), графіків (Фаворський В., Павленко О.Т. та ін.), скульпторів (Кавалерідзе І.П., Лисенко М.Г. та ін.), майстрів новітнього українського мистецтва початку 20 ст. (Марчук І.С., Гуменюк Ф.М., Ройтбурд О.А.). У скарбниці Запорізького художнього музею зберігаються 4,5 тисячі творів українського народного декоративного мистецтва. Зібрані в результаті багаторічної цілеспрямованої пошукової роботи в експедиціях по селах, у творчих майстернях і на виставках, вони відображають творчі традиції різних регіонів України.

Колекція народного мистецтва музею – багатогранна і насичена. Вона включає в себе художню обробку дерева, яскравий рослинно-квітковий петриківський розпис, композиції Марії Примаченко, розписи сестер Гуменюк, традиційні писанки та мереживні витинанки, художні вироби з глини (опішнянська, васильківська й косівська кераміка), порцеляна, гутне й кришталеве скло, український народний костюм із різних регіонів, полтавські й львівські килими, ткани вироби Богуслава, Кролевця, Решетилівки та вишиті рушники.

Провідний напрям у роботі музею – виставкова діяльність. Вже організовано більше 300 виставок – з Ермітажу, Державної Третьяковської галереї, музеїв Києва, музеїв країн всього світу, тематичні виставки з власних фондів та презентації творів запорізьких художників. За час діяльності музею підготовлено до друку та видано понад 50 каталогів, альбомів, буклетів музейних виставок та окремих колекцій з фондів музею.

Також у музеї проводяться виставки творчих робіт талановитих дітей, які навчаються у художніх школах та освітніх центрах Запорізького краю. Наприклад, традиційна виставка «Краса Божого світу», яка відкривається напередодні Новорічних свят з 2013 року і є підсумком обласного дитячо-юнацького фестивалю. Більше 200 дітей від 4-х до 17-ти років взяли участь у конкурсі 2021 року. У експозиції з 90 робіт сюжети біблійних історій, сцени народних свят, різноманіття навколишнього світу, зображення друзів, членів родини... Незважаючи на те, що ці художники не дорослі і не професіональні, їх твори вражають красою, майстерністю та різноманітністю технік.

У січні 2022 року у художньому музеї Запоріжжя відкрито виставку творчого спадку художника Миколи Колядки до його 70-річчя, проводиться кураторська екскурсія. В експозиції представлено майже дві сотні робіт, багато з них широкий загал не бачив ніколи, картини демонструються вперше. Серед творчого спадку художника можна побачити художні та графічні твори, офорти та навіть декілька скульптур. Більшість робіт надала родина митця, ще 31 картина – з фондів музею, інші – з приватних колекцій.

Відвідування дітьми художнього музею дає змогу сприяти їх художньо-естетичному вихованню, більше дізнатися про творчість митців України та світових митців, ознайомитися з різними видами мистецтва, отримати незабутні емоційно-естетичні враження, радість і насолоду від споглядання мистецьких творів, перший досвід спілкування з дорослими й однолітками про мистецтво, бажання творити власноруч за допомогою різних художніх засобів.

Додаток 13

Загадки про види мистецтва

Коли бачиш на картині
Сік в кришталіному графіні
Або грушу, або торт,
Або всі предмети зразу
Це і буде ... (натюрморт)

Де можна побачити луг,

На якому не в'януть квіти,
Осінніх дерев облетівшу листву,
Весняних садів білі віти,
Де погляд зупиниться наш.
Назвемо ми все це ... (пейзаж)

Сумний, веселий ніжний погляд
Для когось він авторитет.
Ми дивимось йому у очі
Це називається ... (портрет)

Додаток 14

Розповідь вихователя про музей техніки м. Запоріжжя (відеопрезентація)

Музей техніки Богуслаєва відкрився 20 жовтня 2012 р. В наступному році музею виповниться 10 років. На двох поверхах будівлі в просторих залах розташувалися експозиції різноманітної техніки.

На першому поверсі розміщується експозиція, присвячена історії Запорізького моторобудівного заводу. Серед експонатів – унікальні колекції поршневих і реактивних авіаційних двигунів, що випускалися підприємством в різні періоди історії.

Колекцію авіадвигунів відкриває легендарний двигун М-11, що встановлювався на літаки У-2, УТ-1, УТ-2, Як-6, Як-10, Як-18, АІР-6, АІР-12, Ш-2 та інші.

З часом на зміну поршневим авіадвигунам прийшли двигуни реактивні. Серед них — неперевершений РД-45Ф для одного з найкращих в світі літака МіГ-15.

Незабутнє враження справляє велетенський двигун Д-18Т для найбільших в світі літаків Ан-124 «Руслан» та Ан-225 «Мрія» — абсолютних рекордсменів за вантажопідйомністю та іншими характеристиками.

Додаток 15

Розповідь вихователя про музей ретро-автомобілів «Фаетон»

(презетація)

6 грудня 2021 року музею ретро техніки «Фаетон» виповнюється рівно десять років! І сьогодні хочу розповісти вам про багату історію цього музею.

У 2008 році відкрилася виставка автомобілів, а 2011 році десять років тому відбулося власне відкриття музею у вигляді стаціонарної експозиції. Автомобілі, мотоцикли, невелика колекція зброї – все це тепер можна побачити у невеликій залі музею під назвою «Фаетон»! До речі, назва обрана не випадково, адже «Фаетон» – це старовинний тип кузова автомобіля з відкидним верхом. Майже кожен наступний рік ставав роком відкриттів для музею. Починаючи з 2012 року в музеї добавлялося по одній залі кожен рік.

Давайте розберемося, трохи хронології:

в кінці 2012 року – відкрито залу зброї та техніки часів Другої Світової Війни;
у 2013 році – відкриття зали вітчизняних та зарубіжних автомобілів;
у 2014 році – у музеї з'являється другий поверх, де розташовується величезний зал з мотоциклами та спортивними автомобілями;
у 2016 році – відкриття зали великогабаритної службової та військової техніки різних країн;
у 2018 – у музеї з'являється просторий хол, де можна відпочити на затишних диванчиках та зробити яскраві фотографії у спеціально обладнаній фотозоні;
у 2019 році відбулося відкриття політехнічної зали, де представлена різноманітна побутова техніка різних «часів та народів»;
у 2021 році – довгоочікуване відкриття «сьомої зали». Це нова побудована будівля, в якій зібрана сільськогосподарська техніка, залізничний та авто транспорт, будівельна та військова техніка.

Команда професійних співробітників досі не втомлюється підбирати найцікавіші та вражаючі експонати в колекцію та на радість відвідувачам. Також експонати музею всі ці роки є активними учасниками різних заходів. Міжнародні та Всеукраїнські виставки, ралі, реконструкції різноманітних історичних подій, паради, фотосесії та багато іншого. Варто зазначити, що деяким експонатам музею техніки «Фаетон» пощастило «приміряти» на себе роль акторів та стати героями кінострічок.

2013 року колекція музею «розрослася» так сильно, що привернула увагу комісії «Книги Рекордів України». І вже 1 листопада 2013 року була занесена до «Книги Рекордів України» як найбільша в країні. На той момент у музеї нарахували 100 одиниць техніки з двигуном.

Отже, на сьогоднішній день музей «Фаетон» — це яскрава пам'ятка не лише для Запоріжжя, а й для всієї України. Сьогодні, у семи залах музею знаходяться понад три сотні найцікавіших експонатів «на ходу», велика кількість заслужених нагород за участь у різноманітних заходах.

Додаток 16

Загадки про транспорт

Ходить полем з краю в край,
Ріже чорний коровай. (Трактор)

Покрути його педалі –
Й повезе в далекі далі.
Є звичайний, є гірський,
Жовтий, білий, голубий. (Велосипед)

В синім небі креслю шлях,
Швидше всіх літаю.
Маю крила, хоч не птах.
Люди звуть мене... (Літак)

На доріжці розігнався,
В небо, наче птах, здійнявся.
Через море швидко лине
В інші землі та країни. (Літак)

Не автобус і не віз,
Маю четверо коліс.
Вік з дорогою дружу,

Все по ній кудись біжу. (Автомобіль)

Пасажирський чи товарний

Металевий він і гарний.

Все ховає у вагонах

І стає лиш на перонах. (Потяг)

Як сідаєш – він бурчить,

По дорогах швидко мчить.

Та шолом слід одягати

І права водійські мати. (Мотоцикл)

По маршруту вас везуть

І квиточки продають.

З вигляду продовгуватий,

Але зовсім не рогатий. (Автобус)

Їде батько, їде син:

два колеса, руль один.

Знаєте, можливо,

що воно за диво? (Велосипед).

Подивіться: чудеса,

млин летить у небеса!

Може боком він літати

і в повітрі зависати. (Вертоліт)

Тонну ґрунту він підняв

і на самоскид поклав. (Екскатор)

Має пащу грізну

і зуби залізні,
в землю вгризається.
Як називається? (Екскаватор)

По лижні ковзнули ніжки,
ми подумали — стоніжка,
та помітили, що ріжки
має дивна ця стоніжка,
що захопилися за дріт,
і мерщій помчала в світ. (Електричка)

Сухоребрый баранець,
мчить хутчій, ніж вітерець.
Мене тримай міцніш за ріжки,
щоб не збився із доріжки. (Мотоцикл)

На будові працівник
сам вантаж скидати звик. (Самоскид)

Гарний на вроду,
їсть масло, п'є воду,
ходить з краю в край,
ріже чорний коровай. (Трактор)

Він біжить по рейках містом,
пасажирів просить сісти.
Дзень-дзелень усім співає,
на зупинках привітає. (Трамвай)

За дроти захопившись міцно,
він курсує нашим містом.

Не бариться ні хвилинки,
бо хвилюються зупинки. (Трамвай, тролейбус)

Додаток 17

Дидактична гра «Що для чого?»

(транспорт)

Мета: закріпити уявлення дітей про транспорт: вигляд, види, призначення; активізувати пасивний словник.

Матеріал: ілюстрації із зображенням різних видів транспорту за способом пересування (повітряний, наземний, підземний, водний) та призначенням (спеціальний та загального користування) або відповідні іграшки.

Дітям пропонується вибрати ілюстрацію або іграшку, назвати її та пояснити, для чого використовується цей вид транспорту.

Варіативність: звернути увагу на будову і пофантазувати, як цей вид транспорту можна використати ще.

Додаток 18

Розповідь вихователя про музей експериментів

Музей Експериментів – це науково-розважальний центр для дітей та дорослих, присвячений механіці, фізиці, оптиці, магнетизму та іншим наукам. Саме тут допитливі дітлахи мають змогу отримати відповіді на надскладні питання простою мовою, а головне – це можливість взяти участь у наукових експериментах, що вражають уяву.

У Музеї відвідувачі можуть перевірити швидкість своєї реакції, підняти на стільці свого друга однією рукою, побачити оптичні ілюзії, запалити лампу прямо в руках або помалювати світлом, дослідити силу тяжіння, побачити наочно коливання звукових хвиль і багато іншого.

Тут немає підручників, таблиць та занудних лекцій – закони фізики, таємниці та секрети оптичних ілюзій розкриваються дослідницьким шляхом самими відвідувачами, часто ще до того, як вони дізнаються про існування цих законів та наук. Такі досліди доступні кожному відвідувачеві Музею.

Музей Експериментів – один з наймолодших музеїв Запоріжжя, його відкрито 3 листопада 2021 року. Він поєднує у собі ідею Харківського «Музею ілюзій» і справжні фізичні досліди, які можуть здивувати і дорослих, і дітей.

Музей починався з площі всього двох кімнат, а на сьогоднішній час значно збільшився. Також він постійно розвивається;

планується, що у майбутньому крім фізичних експериментів у ньому будуть й хімічні. Популярність цього місця, на наш погляд, саме у доступності матеріалу людині будь-якого віку та відсутності багатьох заборон та обмежень, притаманних іншим музеям.

Додаток 19

Експерименти для дітей

Експеримент із яйцем та солоною водою

Матеріал та обладнання: велика скляна прозора ємність з вертикальними стінками (1,5-2 літри), прозорі скляночки (по 2 на кожную дитину), чайні ложки (по 1 на кожную дитину), по 1 чайній ложці цукру на кожную дитину, 1 яйце, 1 упаковка солі харчової, тепла вода (приблизно 3 літри), ложка столова.

Хід експерименту.

Пропонуємо дітям розчинити у скляночках сіль або цукор почергово у холодній та теплій воді. Відмічаємо результат.

У ємність наливаємо теплої води приблизно на $\frac{3}{4}$ від об'єму, обережно розміщуємо в ній яйце, демонструємо, що воно тоне у воді. Дістаємо яйце і починаємо насипати у ємність сіль, одночасно розмішуючи її. Сіль насипаємо доти, поки вона перестане розчинятися. Знову занурюємо у ємність яйце, воно лишається плавати на поверхні води. Знову дістаємо яйце. Відливаємо половину води з ємності й обережно, намагаючись не перемішувати, доливаємо стільки ж простої теплої води. Знову опускаємо яйце у ємність. Яйце занурюється до половини об'єму води, залишаючись на середині ємності.

Висновки: властивості води змінюються разом із зміною її температури, в теплій воді речовини розчинюються швидше, ніж у холодній.

Щільність солоної води вища, ніж у прісної, солена вода виштовхує предмети на поверхню. Солена вода важча, ніж прісна, розташовується нижче прісної.

Денатурація білка

Матеріал та обладнання: широка скляна ємність з низькими стінками, 1 яйце, 1 склянка, кислота оцтова 9% 300 мл, рукавички гумові по 1 парі та по парі захисних окулярів на кожного експериментатора.

Хід експерименту

У скляну ємність розбиваємо яйце. Обережно поливаємо яйце оцтовою кислотою, спостерігаємо за тим, що відбувається. Білок з прозорого перетворюється на білий, ніби зварюється.

Висновки: під дією кислоти білок яйця звертається, ніби зварюється (денатурується) без впливу високих температур.

Експеримент із статичною електрикою («літаюче кільце»)

Матеріали та обладнання: надувна повітряна кулька, поліетиленовий пакет, вовняна рукавичка, електролампа.

Хід експерименту

Демонструємо дітям включення електролампи, показуємо, що без дроту та включення до електричної мережі лампа не працюватиме, під час підключення лампи до мережі у дротах з'являється електричний струм, який рухається у певному напрямі і примушує лампу та інші електроприлади працювати.

З пакета вирізаємо кільце, надуваємо та зав'язуємо повітряну кульку. Вовняною рукавичкою обережно натираємо поліетиленове кільце та повітряну кульку. Тримаємо у одній руці повітряну кульку натертим боком вгору, другою рукою піднімаємо поліетиленове кільце над кулькою і відпускаємо його. Кільце буде літати над кулькою, не опускаючись на неї.

Висновки: статична електрика виникає під час тертя предмета об предмет, не потребує дротів, впливає на предмети.

Чарівний кольоровий рух

Матеріали та обладнання: 4-5 прозорих одноразових склянок, харчові фарбники за кількістю склянок, смужка медичного бинта, декілька кубиків з дитячого конструктора, вода.

Хід експерименту

Пропонуємо дітям побудувати з кубиків сходинок кількість, рівною кількості скляночок. Наповнюємо скляночки водою, розчиняємо в них харчові барвники, по одному в кожній скляночці. Розташовуємо скляночки на сходах, протягуємо бинт між ними, потроху занурюючи у кожен. Через деякий час кольорова рідина почне пропитувати бинт по всій довжині та рухатися від склянки до склянки, спускаючись згори донизу, кольори почнуть змішуватися.

Висновки: рідина рухається між судинами, що сполучаються між собою, сила тяжіння надає їй напрямок. Паралельно можна закріпити з дітьми, як утворюються кольори з інших.

Взаємодія соди та оцту, гасіння полум'я вуглекислим газом

Матеріали та обладнання: дві прозорі високі склянки, дві столових ложки соди, 200 мл оцту, одна інтер'єрна свічка-таблетка, запальничка, 1 пара гумових рукавиць, захисні окуляри.

Хід експерименту

Запалюємо інтер'єрну свічку. У одну склянку насипаємо соду, додаємо до неї оцет. Як тільки починається реакція, ставимо на склянку порожню дном догори, щільно притискаючи отвори один до одного. Після закінчення реакції між содою та оцтом швидко знімаємо верхню склянку, закриваємо отвір долонею, перевертаємо склянку дном донизу. Повільно перевертаємо пусту склянку над свічкою, ніби щось виливаючи. Свічка гасне.

Висновки: при змішуванні соди та оцту відбувається хімічна реакція, під час якої виділяється вуглекислий газ, який важчий за повітря і здатний погасити вогонь. (Пояснити дітям, що така властивість вуглекислого газу використовується у вогнегасниках, а у місцях великого скупчення вуглекислого газу можна отруїтися, бо він важчий за повітря і може збиратися біля підлоги, наприклад, під час пожежі.)

Молоко, що рухається

Матеріали та обладнання: широка невисока ємність, молоко високої жирності, миючий засіб, ватна паличка.

Хід експерименту: молоко виливаємо у ємність. Ватну паличку змочуємо миючим засобом, торкаємося нею молока, воно ніби розходиться, тікає від неї.

Висновки: миючий засіб руйнує жир, що входить у склад молока. Миючі засоби використовуються в такій якості саме завдяки своїй здатності знежирювати поверхні.

Парафіновий захист

Матеріали та обладнання: дві однакові серветки з тканини, парафінова свічка, широка миска з водою, запальничка.

Хід експерименту

Змочуємо водою одну з серветок, демонструємо дітям, що вона мокра, віджимаємо її, вона лишається мокрою. Запалюємо свічку, парафіном, що стікає з неї, пропитуємо другу серветку. Чекаємо, поки парафін застигне. Тепер намагаємося намочити другу серветку. Вода стікає по парафіну, не змочуючи тканину.

Висновки: парафін, пропитуючи тканину, відштовхує воду. Пояснити дітям, що спеціальні, просочені парафіном або воском серветки використовують при зберіганні продуктів та предметів, які необхідно захистити від вологи.

Фокус з пакетом

Матеріали та обладнання: 2 пластикових зіпакети, вода згідно об'єму двох пакетів, гостро заточений олівець.

Хід експерименту

Беремо пустий пластиковий зіпакет, протикаємо його олівцем наскрізь, потім наливаємо в нього воду. Вода проливається через отвори. Наливаємо у другий пакет воду доверху та щільно його закриваємо. Потім беремо олівець і обережно протикаємо пакет, вода не витікає.

Висновки: наповнений водою натягнутий пакет розтягується, стає більш пластичним, щільно «обіймає» олівець і не дає воді вилитися.

Мильні бульбашки

Матеріали та обладнання: великі прозорі склянки та коктейльні соломинки згідно кількості учасників, тепла вода, рідке мило.

Хід експерименту

Наливаємо воду у склянки на 2/3 об'єму, діти занурюють кінці соломинок у воду у своїй склянці, починають дмухати, повітря, яке виходить із соломинок,

піднімається на поверхню води і зникає. Додаємо у воду у кожній склянці рідке мило, розмішуємо соломинкою. Діти повторюють свої дії, на поверхні розчину збирається піна з мильних бульбашок.

Висновки: мильний розчин щільніший за воду, утворює на воді плівку, яка обволікає повітря, що виходить з соломинок, утворюються бульбашки.

Теплі ручки

Матеріали та обладнання: руки учасників, вовняні рукавички.

Хід експерименту

Пропонуємо дітям деякий час енергійно потерти долоньку об долоньку і визначити, чи змінився їх вигляд, чи зігрілися долоньки. Потім учасники надягають вовняні рукавички і злегка труть передпліччя або щічки. Які зміни відбулися?

Висновки: під час експерименту діяла сила тертя, з допомогою якої виділялося тепло, місця взаємодії зігрівалися. Цей спосіб можна використовувати, якщо стало холодно і зігрітися на деякий час.

Додаток 20

Розповідь вихователя про арт-галерею ляльок Ольги Гречухи

(Презентація)

Арт-галерея була створена Ольгою Гречухою в 2019 році. Це перша в Україні лялькова галерея. Її завдання знайомити відвідувачів з таким видом прикладного мистецтва як авторська лялька.

Авторська лялька – це дуже трудомісткий процес, що вимагає певних знань та навичок. Для виготовлення авторських ляльок існує безліч спеціальних матеріалів, технік та методів.

Художники-лялькарі працюють у величезній кількості **жанрів** (характерна лялька, фантазійна лялька, мініатюра і т. ін.), **технік та матеріалів** (гарячий і холодний пластик, фарфор, ґрунтований текстиль, натуральна вовна, плетіння лляним джгутом, пап'є-маше, солоне тісто, віск, ляльки з дерева, навіть є металева лялька, яку виготовила хазяйка галереї) і **призначень** (колекційні, інтер'єрні та ін.) ляльки.

Арт-галерея об'єднує майстрів-лялькарів спільними проектами на різноманітні та, навіть, неочікувані теми. Майстри мають змогу безкоштовно розміщувати свої твори у вітринах, виставляти їх на продаж. Господарка галереї Ольга Гречуха особисто проводить екскурсії своєю галереєю, супроводжуючи показ дуже цікавою, емоційною та пізнавальною розповіддю, зміст та форма проведення екскурсій адаптовані до віку відвідувачів. До деяких експонатів можна торкатися, а деякими можуть погратися маленькі відвідувачі.

І нам, в свою чергу, хочеться поділитися деякими фактами, про які ми дізналися у галереї.

У експозиції представлені не тільки авторські ляльки, виготовлені нещодавно. Вони переважно розташовані у першій залі галереї і, безперечно, привертають погляд своїм незвичним виглядом, красою, характером, матеріалами, використаними у роботі над ними. У залах також зберігаються дуже цікаві старовинні ляльки, яких практично неможливо побачити у повсякденному житті.

Отже почнемо подорож минулим лялькового світу.

Серед інших ляльок одразу кидаються у очі ляльки з багатьма обличчями: п'ятилика та трюхлика ляльки, кожне обличчя має свій вираз (плаче, сміється, посміхається і т. ін.). П'ятиликий ляльці 101 рік, вона одна з найстарших ляльок у музеї, її зробили у 1920 році. Трюхлика лялька молодша на 60-70 років.

Більше 100 років тому достатньо поширеними були будуарні ляльки, які прикрашали собою кімнату своєї хазяйки (наприклад ляльки-подушки) та ляльки-компаньони (ляльки-аксесуари), яких хазяйка могла брати з собою усюди у своєму будинку, а також на прогулянку і у гості. Вони належали не тільки дівчаткам, а й дорослим жінкам, їх робили на заказ, дуже часто – схожими обличчям на хазяйку, їм шили нарядний одяг, схожий на її одяг.

У 1909 році у Німеччині почали випускати ляльок-«пампушок» або пупсів, які нагадували справжніх малят і дозволяли дівчаткам гратися з ними у маму та дитину – годувати, сповивати, одягати, заколихувати і т. ін. З 1991 року в Австралії почали випуск пупсів Babi Born, які здатні їсти, пити, справляти потреби. На полицях музею «живуть» справжні старовинні пупси.

Безсумнівно цікавими є матеріали, які використовувалися у виробництві ляльок. У минулому виготовляли ляльок з металевими деталями, які потім покривали шаром целулоїду або робили голову ляльки з пап'є-маше, а обличчя обтягували натуральним шовком. Волосся деяких ляльок, наприклад, інтер'єрних, майстри виготовляють з вовни вівці або кози, яка виглядає, як справжнє волосся, фарбується, завивається та укладається у гарну зачіску. Часто у виробництві використовувалася деревина, пап'є-маше, тканина, тирса. У галереї є велика лялька з пап'є-маше, ноги та тулуб у неї з деревини, всередині є механізм для керування ногами, вона може ходити.

Викликає подив лялька Марате яку ще називали «голова-флюгер» або «скажена голова». Вона складається із руків'я, на яке посажена голова, між руків'ям та головою розташований механізм, який при розкручуванні ляльки видає звук, схожий на нехитру музику шарманки, тулуба у Марате немає, під головою прилаштована спідничка. В часи балів та званих вечорів ця лялька була дуже популярною у дорослих дівчат. Коли на балу починала грати музика, дівчина, яку не ще не запросили на танець, брала у руку Марате і розкручувала її, держачи її за руків'я. Лялька крутилася, видавала звуки, спідничка розліталася, таким чином дівчина привертала до себе увагу парубків. Часто ляльку робили схожою на хлопця, який подобався її хазяйці.

Часом у галереї відбуваються цілком містичні події. Одного разу під час екскурсії «ожила» стара інтерактивна лялька. Якщо вона оснащена батарейками, то може мигати очима, повертати голову, відкривати та закривати рота. На час дивної події батарейок у ній не було, але, коли школярі, які прийшли на екскурсію, розглядали мешканців вітрини, лялька почала кліпати правим оком, а потім – повертати голову вправо та вліво. Всі присутні отетеріли та, навіть, злякалися. Пояснити, що тоді відбулося, досі не може ніхто...

Найдивнішими з ляльок, що зустрінуться вам у музеї, є лялька Барбі з Індонезії, яка має зріст близько 1 метра, тобто вища за деяких відвідувачів, лялька, у якої росте волосся, та Барбі, яка може рости сама. Механізм росту запускається з тумблера, процес дуже повільний і його можна відключити та запусити в зворотній бік. Таємниця дії цього механізму невідома.

Також у галереї є інклюзивні ляльки, тобто дуже реалістичні ляльки у вигляді дітей, які хворіють та мають обмежені можливості. Їх виробляли 40 років тому у Іспанії. Зараз можна придбати інклюзивних ляльок Барбі.

У 2000-х роках виробники запропонували покупцям ляльку Барбі без обличчя, його потрібно було намалювати самостійно. Але вони не користувалися попитом і від цього виробництва довелося відмовитися. Таку ляльку можна побачити на одній з полиць.

У колекції Ольги Гречухи багато ляльок, які продавалися у магазинах у радянський час. Тобто їм 50-70 років, такими ляльками гралися ваші бабусі та дідусі, коли були такого віку, як ви. Є лялька Леночка, яка може плакати, якщо спочатку потягти за мотузочку, що поєднана із спеціальним механізмом у її тулубі. Є лялька Андрюшка, йому 70 років, він був першою лялькою-хлопчиком на території нашої країни, раніше виготовляли тільки ляльок-дівчаток.

Живуть у музеї театральні ляльки, вони неушкоджені, у робочому стані, можуть виступати у ляльковому театрі і зараз, але вони вже на пенсії і знайомлять відвідувачів з історією театральних ляльок.

Окрема полиця відведена під ляльок-самоварниць та ляльок-чайниць. Це ляльки у гарних, переважно народних костюмах. Вони мають широкі утеплені спідниці і призначені для того, щоб сидіти на гарячому самоварі чи чайнику і не давати воді вистигати.

Як ляльки з'являються у арт-галереї? Авторських ляльок приносять їх автори, щоб показати глядачам або продати любителям. Ціна у них різна, від самої низької до самої високої і залежить від матеріалу, величини, часу, що був витрачений на виготовлення ляльки. Вінтажні та антикварні ляльки, тобто ті, що мають поважний вік, Ольга Гречуха купує, деяких ляльок люди приносять їй у дарунок, деяких вона знаходить буквально у смітті, зламаними та брудними, у зношеному одязі. Всіх ляльок, які цього потребують, Ольга миє, чистить, реставрує, шиє їм новий одяг, максимально схожий на той, що був на них з самого початку. Деякі ляльки дуже рідкісні та існують в одному або декількох екземплярах. Кожна лялька буквально оповита любов'ю та турботою свого автора або власника.

Арт-галерея Ольги Гречухи вражає красою та різноманітністю своїх мешканців, торкається найтонших струнок душі відвідувачів, спонукає їх відкликатися. У цьому незвичайному місці можна дізнатися про історію виникнення ляльок, цікаві факти про їх виробництво та розповсюдження, помилуватися красою рідкісних експонатів. Експозиція зацікавить відвідувачів будь-якого віку.

Додаток 21

Консультація для батьків

Як організувати цікаві екскурсії для дітей

Як організувати цікаві екскурсії для дітей, наприклад до музею, таким чином, щоб проведена екскурсія лишилася яскравою та пам'ятною подією для дитини? Щоб знайомство з мистецтвом чи історією зацікавило та вразило її.

Більшість батьків водять із собою своїх дітей на різноманітні виставки та до музеїв, але чи кожен з батьків може вірно продумати організацію цих відвідин? Ми часто не уявляємо, як взаємодіяти з дитиною на якому-небудь заході, як вірно донести до нього зміст цієї події. З цієї причини у дитини можуть залишитися не дуже яскраві та пізнавальні враження. Спілкування з історією в такому випадку не здійснить потрібного впливу на загальний розвиток дитини.

Перший візит дітей до музею на цікаву дитячу екскурсію має стати великою подією в їх житті. Тому краще не поєднувати цей захід з іншими важливими подіями в житті дитини, як, наприклад, початок навчального року або повернення з літнього дитячого табору. Краще за все, щоб відвідування корисної та цікавої екскурсії відбувалося у моменти відносно спокійного протікання життя. В цьому випадку у свідомості дитини з більшою вірогідністю віддрукуються образи та враження, які потім займуть своє місце в її голові і будуть сприяти подальшому вірному розвитку сприйняття мистецтва чи історії.

Батькам чи організаторам необхідно заздалегідь попередити дітей про майбутній захід. Буде добре, якщо ви покажете їм якісь фотографії, картинки чи розкажете цікаву історію про місце, котре їм доведеться побачити, тим самим ви зумієте підготувати їх до майбутньої події. Ще один важливий момент – на захід повинна піти невелика група дітей-однолітків, їм необхідно ділитися враженнями,

їм простіше висказувати свої думки однолітку, ніж комусь із дорослих. Діти завжди розуміють своїх ровесників.

На що звернути увагу при перших відвідинах екскурсії для дітей.

Батькам та організаторам екскурсій треба розуміти, що на екскурсії в музеї чи десь ще крім галерей, картин, скульптур є безліч інших цікавих речей, які будуть привертати їх увагу, це можуть бути:

- великі старовинні сходи з перилами;
- незвичні великі зали;
- особливий інтер'єр музею чи певного місця;
- ...і багато інших дрібниць.

Сама обстановка теж буде незвичною для дітей, особливо для тих, хто вперше відвідує такі заходи. Тому необхідно грамотно скласти план заходу, щоб діти могли поступово освоювати простір та потрібну інформацію.

Потрібно дати дітям можливість посидіти на оглядових диванах – якщо це дозволяється правилами даного місця, подивитися сходи та стіни, гарні люстри, навіть побачити роботу обслуговуючого персоналу. Інакше маленьким відвідувачам екскурсії буде важче зосередитися на загальному сприйнятті, вони будуть постійно відволікатися.

Правила спілкування з дітьми на екскурсіях чи у музеях.

Більшість дітей можуть зовсім не розуміти цілі екскурсії, дитина просто не знає, що відбувається навколо і на що потрібно звертати увагу. Тому батькам чи організаторам дитячих заходів треба постаратися організувати перегляд так, щоб інтерес дітей був зосереджений на сприйнятті художнього або історичного образу.

Приведемо деякі рекомендації щодо прийомів організації:

- потрібно вибрати об'єкт, що має яскраво виражений емоційний зміст і спитати дітей, що цікаве або незвичне вони у ньому бачать;
- в процесі бесіди логічно розповісти якісь факти чи випадки з історії конкретного об'єкта;
- після відвідування екскурсії запитати, що найбільше запам'яталося та сподобалося та чому, про що дітям хочеться розповісти батькам та друзям.

За умови вірної організації дитячих заходів у дітей повинні надовго лишитися у пам'яті образи та враження від їх відвідання. Але з плином часу вони затухають і більша їх частина забувається. Тому час від часу корисно повторювати подібні заходи і надалі. Навіть якщо зрідка відвідувати одне чи кілька місць заново, кожного разу буде відкриватися щось нове.

Додаток 22

Ніч у музеї.

(казка, створена разом з дітьми)

На місто опустився вечір. Із залів музею неквапом вийшли останні відвідувачі, музейні доглядачі обійшли зали, вимкнули світло, охоронці зачинили двері, ввімкнули сигналізацію... Музей обійняла тиша.

- Фууух! Ну нарешті вгомонилися! - Видихнула велика біла Піч.

- Так, весь день простояв наввипинку, не можу більше, - притулився до пічки старий Рогач.

- І взагалі, чого вони все ходять-ходять, витріщаються-витріщаються! Пил з підлоги піднімають, всі мої квіточки припорошило! Ніякої краси не лишилося, - гучно заторохтіла велика біла, у квітах, полив'яна Миска, що стояла на полиці поруч зі своїм вірним супутником, білим полив'яним Горщиком. Вони були вкриті однаковим малюнком, тому вважалися парою. Горщик розмовляв тільки тоді, коли піднімали його кришку, зараз вона була щільно закрита, тому у підтримку Мисці він лише дзенькнув.

- Ну що ви таке кажете, - м'яко заперечила ошатна Лялька-мотанка, - люди ходять до музею, щоб пригадати своє минуле, або, взагалі, дізнатися, як жили їх пращури, помилуватися нами. А про пил Ви, шановна Миско, даремно кажете. Прибиральниця тьотя Катя підлогу до блиску вимиває, експонати регулярно протирає, ані порошинки не лишається.

- Ти диви, яка вона добра та хороша! Люди, люди!.. А що доброго ти від них бачила? Особливо хлопчачи - так і чекаєш, що скинуть з полицки та розіб'ють! І пилу від них найбільше, ні хвилиночки на місці не постоять, бігають, стрибають, гомонять, просто не знаєш, як до вечора доробити! – знову заторохтіла Миска. Горщик знову обурено дзенькнув кришкою. Його особисто не дуже турбувало, що

відбувається навколо, він цілодобово дрімав під своїм глиняним капелюхом, але пару свою годилося підтримувати.

- А пам'ятаєте, як раніше, до музею було? Стоїш собі у клуні, у куточку, дримаєш, всі про тебе забули, ніхто не чіпає, - мрійливо промовив рогач. Йому ніхто не відповів, бо Лялька замислилася і не чула його, а Піч та Миска з Горщиком були зовсім новими – Миску та Горщик привезли від майстра гончара нещодавно зовсім новими, а Піч пічник виклав просто у залі музею.

- Та що ти таке кажеш, старий, - раптом обізвалася Праска на вугіллі, - хіба це добре, коли про тебе забули! У тій клуні павуки тобі всі роги павутинням заплели, заіржавів увесь, вже й зрозуміти не можна було, що ти за один!

- А чого це ти, любя Праско, мені всупереч ідеш, людей захищаєш? Ми ж з тобою тут найстаріші. І випробовування у нас від тих людей були такі схожі та дуже важкі – мені у вогонь за горщиками доводилося пірнати, живцем горіти, а до тебе всередину взагалі палаюче вугілля закладали! – Аж підскочив Рогач.

- Та це ж була наша робота, нас для цього майстри зробили, а вогонь нас зовсім не обпалював, бо ми з тобою залізні!

- Ото ж, палили-мучили, а потім, взагалі, придумали собі електричних помічників і забули, як ми їм все своє життя служили!

У залі піднявся такий галас, що прокинулася бабуся Прялка, яка зручно примостилася на скамійці у кутку і мирно поскрипувала уві сні, нічого не чуючи, бо була і глухувата, і підсліпувата з причини своєї глибокої старості.

- А чого це ви кричите? Чому сваритесь? – Запитала вона у громади. Експонати навперебій почали пояснювати старенькій, причину своєї суперечки.

- Що вам сказати... Ви і праві і неправі... Дуже багато випробувань на наш вік дісталось, але й доброго було достатньо. А людей я люблю. Господар мене з такою любов'ю для своєї молодої дружини зробив, так деревину міцно скріпив, так її відшліфував, жодної скалки у роботящі пальчики моєї господині від мене не дісталось, а я досі, як новенька, хоч зараз сідай та нитки пряди. А скільки ночей ми з господинечкою моєю разом провели! Працювали з нею, вона мені все розповідала, всім ділилася, ручками мене гладила, всю велику родину ми з нею одягали. Так це я тільки свою найпершу хазяйку згадала. А скільки мене у

спадщину з рук до рук передавали... Всіх господарок своїх пам'ятаю і вдячна їм до землі, бо берегли, любили так, що я досі людям помагаю, зі старовиною знайомлю, - замовкла бабуся Прялка, тільки по гребеню її поповзла золота сльозинка смоли.

- Я теж людей добром згадую, і дорослих, і маленьких. Дуже давно матуся Наталя зробила мене для своєї маленької Даринки, стрічками та намистинами прикрасила і на Різдво подарувала. Потім Даринка мене своїй донечці передала, а та – своїй... І кожна дівчинка мене берегла, доглядала за мною та по-своєму прикрашала. Тепер я для діток – дивина, але ж я бачу, як вони на мене захоплено дивляться, ніби впізнають, - стиха мовила Лялька-мотанка.

- Так то ж коли було! – Знову заперечила Миска, - то ж ви про тих людей розповідаєте, які в давнину жили, вони іншими були, не те, що сучасні... - Горщик чомусь посоромився дзенькнути своїм глиняним капелюхом, щоб підтримати свою подругу Миску.

- Молода ти, Миско, дурна та невдячна, - мовила бабуся Прялка. Це ж сучасні люди тебе, таку красуню зробили і Горщика твого, який до речі розумніший за тебе, бо мовчить і слухає.

Горщик взагалі знітився і навіть кришкою не поворушив. І Миска притихла, зникла без дружньої підтримки пустого Горщика.

- І ти, старий Рогаче, себе найстарішим називаєш, а мудрості тобі вік твій поважний не дав, - продовжила бабуся Прялка, - сучасні люди тебе знайшли, відмили-відчистили, іржу з тебе відтерли, держака замінили, на білий світ відродили, молодість повернули, а все тобі не так. Просто характер у тебе такий, мухоморний! Все, годі, спати пора, заморилася я з вами. Вже сонце з-за небокраю от-от визирне, день новий почнеться, а нам вдень розмовляти суворо заборонено.

Замовкли речі, задумалися хто про що, кожний про своє... А тим часом зійшло сонечко, загомоніли пташки, почався новий клопіткий день. Ось-ось залунають у залах музею кроки першого відвідувача, ось-ось...

Додаток 23

**Опис експонатів міні-музею
«Відкриття, які змінили наше життя»**

Мішок амбу - ручний апарат для штучної вентиляції легень (помпа для штучної вентиляції легень). Застосовується до пацієнтів з порушенням дихання. Входить до складу реанімаційних карет. Дає можливість пацієнту дихати до моменту підключення електричного апарату штучної вентиляції легень.

Пластиковий пакет – виготовляється з поліетиленової плівки, не пропускає повітря і воду. З середини 80-х років стали найпоширенішим видом контейнерів. Дуже повільно розкладаються у природі (до кількох століть), можуть потрапляти до струмків та водоймищ, в кінцевому етапі – до відкритого океану. Становлять смертельну загрозу для живої природи, тому у світі почалася боротьба з пластиковими пакетами, заміна їх на пакунки з інших, екологічних матеріалів.

Медична маска – медичний виріб, який створює бар'єр для інфекцій, котрі передаються повітряно-крапельним шляхом. Широкого поширення набули на початку 20-го сторіччя в часи смертоносної епідемії грипу. У наш час у зв'язку з пандемією COVID-19 стала предметом першої необхідності у всьому світі.

Карти гугл – веб-сервіс на основі географічної карти та супутникових знімків всього світу. Використовується для панорамного перегляду вулиць, прокладання маршруту, аналізу транспортного потоку у реальному часі. Знімки регулярно оновлюються не рідше ніж кожні три роки.

Трекер – прилад, призначений для запису координат маршруту руху за певний час. Персональні трекери застосовуються для відстежування окремих людей (дітей, людей похилого віку, кур'єрів, охоронців) та тварин. Автомобільні трекери призначені для дистанційного стеження за положенням автомобіля.

Шолом кевларовий – шолом, виготовлений з синтетичного матеріалу кевлару, захищає голову людини від осколків, струсу мозку від вибухової хвилі. Деякі шоломи можуть виступати в якості платформи для кріплення камер, відеокамер, приладів нічного бачення.

Бронежилет Корсар – розроблений у 2002 році для загальновійськових та спеціальних підрозділів, оснащений кевларовими пластинами, які кріпляться у спеціальних накладних клапанах, захищає практично весь тулуб від ушкоджень під час військових дій, рятувальних та миротворчих операцій.

Підводний міношукач ВАЛЛОН – металошукач з дисплеєм та світлодіодним індикатором. Використовується для пошуку як металевих, так і неметалевих мін, а також саморобних вибухових та запалювальних пристроїв з невеликим вмістом металу. Герметичний та водонепроникний, може працювати у прісній та солоній воді.

Костюм водолазний мокрого типу 5мм – виготовляється з неопрену, призначений для дайвінгу, підводного полювання, водолазних робіт, серфінгу, віндсерфінгу та інших водних видів спорту. Знижує вплив водного середовища на людський організм, забезпечує теплоізоляцію, захист тіла від можливих ушкоджень.

Банківська платіжна картка – картка, виготовлена зі спеціального стійкого до механічних пошкоджень пластику, використовується для розпізнавання її власника, способу зберігання інформації та банківських розрахунків.

Коптер – літальний апарат, що пересувається у повітрі за допомогою гвинтів. Залежно від їх кількості назви можуть бути різні: квадрокоптер – з чотирма гвинтами, мультикоптер – від чотирьох та більше. Може здійснювати вертикальний зліт та посадку, горизонтальний політ, зависати у повітрі. У сучасному вигляді коптери виникли на межі 2010 років, працюють завдяки електродвигунам, що живляться від акумуляторів. Коптери застосовуються у фотозйомці, прокладанні маршрутів, розробці карт, розвідці, геологорозвідці, пошуку та рятуванні людей, тварин, доставці вантажів у віддалені або важкодоступні райони, охороні правопорядку, у роботі пожежних та екологічних служб.

Мікрофон – прилад, за допомогою якого звуковий сигнал перетворюється на електричний, використовується практично у всій техніці. Перший використаний на практиці мікрофон був розроблений Томасом Едісоном у 1876 році. Мікрофон є першою ланкою у обробці звуку і використовується у шоу-бізнесі та кіноіндустрії, промисловій апаратурі, у охороні правопорядку, у телефонних апаратах, на будівельних майданчиках, у літаках та ін.

Електромобіль – автомобіль, що приводиться в рух електродвигунами, а не двигуном внутрішнього згорання, як у звичайних автомобілях. Електромобіль з'явився у 1881 році, раніше, ніж двигун внутрішнього згорання, але не став

широковживаним через складну систему підзарядки. У 2007 році знову почалося промислове виробництво електромобілів. Завдяки тому, що бензин значно подорожчав, новітні технології дозволяють легко заряджати електродвигуни практично у всьому світі, а деталі для електромобілів можна купити в магазинах, популярність цих машин зростає. Вони широко застосовуються для перевезення вантажів, трохи рідше – пасажирів. Електромобілі відрізняються низькою вартістю експлуатації, відсутністю шкідливих викидів та шуму, можливістю підзарядки від побутової електричної мережі, простотою конструкції та управління. Найвідомішим у світі виробником електромобілів є американська компанія Tesla Inc, одним з засновників та власників якої є Ілон Маск.

Служба доставки – переміщення на місце призначення замовлень: матеріалів, машин і механізмів, різних вантажів, їжі, документів, ліків тощо. За необхідності можна швидко знайти потрібну та зручну службу доставки на спеціальних сайтах.

Овочечистка (економка) – спеціальний предмет кухонного приладдя, призначений для очищення овочів та фруктів перед вживанням їх у їжу. Використання овочечистки замість кухонного ножа дозволяє зекономити до чверті маси продуктів та зберегти значну частину корисних речовин, вона практично безпечна у використанні. Вперше овочечистки з'явилися у Німеччині як столовий прибор в кінці 19 століття. Овочечистки можуть мати різноманітні конструкції, в деяких з них передбачена можливість не тільки чистити, а й різати фрукти та овочі тоненькими скибочками.

Мобільний (стільниковий) телефон – автономний мобільний телефон, призначений для роботи в мережах стільникового зв'язку, використовує приймач радіодіапазону і традиційну телефонну комутацію для здійснення телефонного зв'язку на території зони покриття мережі.

Історія мобільного зв'язку розпочалася у 1946 року з винаходу радіотелефону у США.

Українець Г.І.Бабат у 1943 році запропонував ідею мобільного телефону. З середини 1980-х років стільниковий зв'язок – найпоширеніший серед усіх видів мобільного зв'язку.

Планшетний комп'ютер (планшет) – клас персональних комп'ютерів, які обладнані планшетним пристроєм рукописного введення, об'єднаним з екраном і знаходяться між ноутбуками і кишеньковими персональними комп'ютерами. Ідея появи планшета розвивалася разом з появою персонального комп'ютера, у 70-ті роки 20-го століття. Планшети відрізняються розмірами екрану та продуктивністю, яка залежить від процесора та об'єму оперативної пам'яті. Можливості планшета: інтернет-серфінг (одержання інформації з мережі, відвідування сайтів), користування соціальними мережами, користування електронною поштою, спілкування по різноманітних додатках, перегляд відео контенту, прослуховування музики, ігри, фото та відео, робота з текстовими документами та таблицями, читання електронних книг, GPS навігація.